

Это цифровая копия книги, хранящейся для иотомков на библиотечных полках, ирежде чем ее отсканировали сотрудники комиании Google в рамках ироекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских ирав на эту книгу истек, и она иерешла в свободный достуи. Книга иереходит в свободный достуи, если на нее не были иоданы авторские ирава или срок действия авторских ирав истек. Переход книги в свободный достуи в разных странах осуществляется ио-разному. Книги, иерешедшие в свободный достуи, это наш ключ к ирошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все иометки, иримечания и другие засиси, существующие в оригинальном издании, как наиминание о том долгом иути, который книга ирошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Комиания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы иеревести книги, иерешедшие в свободный достуи, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, иерешедшие в свободный достуи, иринадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, иоэтому, чтобы и в дальнейшем иредоставлять этот ресурс, мы иредиринали некоторые действия, иредотвращающие коммерческое исиользование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические заирсы.

Мы также иросим Вас о следующем.

- Не исиользуйте файлы в коммерческих целях.

Мы разработали иrogramму Поиск книг Google для всех иользователей, иоэтому исиользуйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.

- Не отиравляйте автоматические заирсы.

Не отиравляйте в систему Google автоматические заирсы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного иеревода, оптического распознавания символов или других областей, где достуи к большому количеству текста может оказаться иолезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем исиользовать материалы, иерешедшие в свободный достуи.

- Не удаляйте атрибуты Google.

В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он иозволяет иользователям узнать об этом ироекте и иомогает им найти доилнительные материалы ири иомощи иrogramмы Поиск книг Google. Не удаляйте его.

- Делайте это законно.

Независимо от того, что Вы исиользуйте, не забудьте ироверить законность своих действий, за которые Вы несете иолную ответственность. Не думайте, что если книга иерешла в свободный достуи в США, то ее на этом основании могут исиользовать читатели из других стран. Условия для иерехода книги в свободный достуи в разных странах различны, иоэтому нет единых иравил, иозволяющих определить, можно ли в определенном случае исиользовать определенную книгу. Не думайте, что если книга иоявилась в Поиске книг Google, то ее можно исиользовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских ирав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и иолезной. Программа Поиск книг Google иомогает иользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый иоиск и этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

-78-

806.

ALEXANDRI GABRIELIS
DE HVLEWICZ
**CHRONOLOGIA
SACRA**
ANNORVM 4034
A
CREATIONE MVNDI
AD
EXHIBITIONEM ET EXCISIONEM
MESSIAE
EX
SOLA SACRA SCRIPTVRA
DEDVCTA
ET
IN SEX NOTABILES EPOCHAS
DISTRIBVTA.

FRANCOFVRTI ET LIPSIAE
Apud IOAN. CHRIST. KLEYB.
A. D. 1757.

V I R O
ILLVSTRISSIMO ATQVE
EXCELLENTISSIMO
DOMINO
CAROLO LVDOLPHO
S. R. I. LIBERO BARONI
DE DANCKELMANN
ET P R A N G I N
DYNASTAE IN LODERSLEBEN,
OPHAVSEN RELIQUA
POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS
MINISTRO BELLI ET STATVS INTIMO,
RERVM ECCLESIASTICARVM OMNIVM
AC SVPREMI CONSISTORII ELECTORALIS
MARCHICI, NEC NON DIRECTORII
ECCLESIARVM REFORMATARVM
PRAESIDI SVMMO,
ACADEMIARVM OMNIVM ITEMQVE
SCHOEARVM VT ET BIBLIOTHECAE
REGIAE, TECHNOPHYLACII

AC NVMMOPHYLACII REGII

CVRATORI SVPREMO,

RERVM FEVDALIVM DIRECTORI,

CAVSARVM GALLICARVM

ECCLESIASTICARVM ATQVE

CIVILIVM

GVBERNATORI GRAVISSIMO,

I V S T I T I A E

B T

L I T E R A R V M

S T A T O R I ,

MAECENATI MVSARVM

S V M M O ,

PATRONO SVO SVMMO PERE

VENERANDO, COLENDO.

VIRO

VIR O
PERILLVSTRI ATQVE
GENEROSSISSIMO
D O M I N O
C H R I S T I A N O
L V D O V I C O
D E B R A N D
SERENISSIMI BORVSSORVM
PRINCIPIS PRAEFECTO
STABVLI
D Y N A S T A E I N W V T Z I G,
HERMSDORF RELIQVA.

V I R O
A M P L I S S I M O A T Q V E
C E L E B E R R I M O
D O M I N O
A L E X A N D R O
G O T T L I E B
B A V M G A R T E N I O
P R O F E S S O R I P H I L O S O P H I A E
I N H A C A L M A V I A D R I N A
P V B L I C O O R D I N A R I O .
F A V T O R I B V S E T E V E R G E T I S
S V I S S I N G V L A R I T E R C O L E N D I S
H A N C C H R O N O L O G I C A M O P E L L A M
D E V O T A M E N T E
D . D . D .
A V C T O R .

VIR

V I R

ILLVSTRISSIME, EXCELLENTISSIME,
PERILLVSTRIS, GENEROSISSIME,
AMPLISSIME ATQVE CELEBERRIME.

Quam jam pridem Chronolo-
giae sacræ, ab Orbe condito,
usque ad Messiæ excisionem,
ex sola sacra Scriptura deductæ, Syno-
psin, in privatum Auditorum meorum
usum, concinnavi, eam nunq[ue], quan-
tum per alias curas licuit, recogni-
tam, publico usui diutius subitrabere
nolo, in primis cum compertum habeam,

D E D I C A T I O.

*nec priora mea Philologica, Lugduni
Batavorum edita, Opuscula Orbi eru-
dito displicuisse, nec etiamnum bujus
mei, boni publii causa, suscepiti labo-
ris Chronologici, ex Viris cordatis ap-
probatores deesse.*

*Notitiam enim temporum istorum,
quibus Messiam, gentibus desideratissi-
mum, nasci, pati, excidi, resuscitari,
et in Cœlum assumi oportebat, ad nos
vel maxime pertinere, ex eo intelligi-
mus, quod nobis, qui ad ipsa tempora
acceptissima et promissam gratiam per-
venimus, hæc scripta et annunciatæ
sint, quæ Prophetæ de Ventura in
nos ista gratia prophetarunt, scruti-
tantes i[n]si in quod, aut quale tem-
pus, eam declararet Spiritus Chri-
sti, qui in ipsis erat; testificans
prius eventura, Christo perpeccio-
nes,*

DEDICATIO.

ne et postea τὰς δόξας glorias, i.e.
(juxta Hebream p̄brafin: Sacri enim
Novi Testamenti scriptores, Græce
quidem scripserunt, sed Hebraice con-
ceperunt,) summam gloriam, i Petr.
1, 10. II.

*Quamobrem non est, quod meus
hic labor a quoquam contemni, aut
mordacibus Pantomimorum dentibus
proscindi debeat, præsertim quum non
hominum, quanquam eruditissimorum,
suas hic quoque instar solis, maculas
habentium placitis, sed sola sacra Scri-
ptura, unde etiam Historia exotica,
temporibus Messiae propior, suum lu-
men accipit, sit fundatus et consti-
tutus.*

*Vt autem hæc exigua quidem,
non tamen de re agens exigua,
אֲשֶׁר הַהְרִים בָּרוּלִים תְּלִיִּים בָּהּ*

D E D I C A T I O.

qua, ut ajunt *Hebræi*, magni depo-
dent montes, firmum suum, quod po-
scit, habeat præsidium opella, nuncu-
patione *VESTRI NOMINIS*,
eam, absque ulla tergiversatione, in
lucem jam emitto.

Primum itaque *TIBI, ILLV-*
STRISSIME atque EXCEL-
LENTISSIME Regiarum Aca-
demiarum CVRATOR, MAECE-
NAS Musarum SVMME, hunc
tenuis meæ Minervæ fætum, *TVO*
me de meliori prolixè commendans Pa-
trocinio, demississime offero et sacrum
facio.

Denique *VOBIS, VIR PER-*
ILLVSTRIS ac GENEROSIS-
SIME, ut et AMPLISSIME at-
que CELEBERRIME, pro VE-
STRIS quoquo modo compensandis,
quæ

DEDICATIO.

que in me sponte et non rogati, etiam per alios mihi conciliatos fautores, contulisti, Beneficiis, levidense hoc munusculum, in perenne observantiae monumentum ac grati animi tesseram, do, dedico atque consecro.

Suscipite igitur sereno vultu istud, quod VESTRI NOMINIS splendore ornavi, opusculum, meque VESTRO patrocinio, favore ac benevolentia, in posterum complecti dignemini.

Quod reliquum est, DEVIS bonorum summus largitor, VOS atque VESTRAS ILLVSTRISSIMAS, GENEROSISSIMAS et SPLENDIDISSIMAS FAMILIAS, bono patriae, bono rei literariæ, et meo denique bono, salvos, sospites ac incolumes, in tranquilla pace

DEDICATIO.

*pace et omnigena felicitate, quam
diutissime conservet, candido pectore
precor.*

ILLVSTRISSIMI ATQVE
EXCELLENTISSIMI,
PERILLVSTRIS AC
GENEROSISSIMI,
AMPLISSIMI ATQVE
CELEBERRIMI
VESTRI NOMINIS

Francof. cis Viadrumi,
d. 8. Aprilis
A. D. 1757:

*Cliens devotissimus et Cultor
obseruantissimus*

Alex. Gabr. de Wojutyn Hulewicz.

LECTORI BENEVOLO

S. P.

Veritatem Chronologiæ sacræ, ex sola sacra Scriptura hic deducimus, ut peculiari Epistola, ex Exoticis monumentis demonstravimus, ostendimusque, quod a condito mundo, usque ad excisionem Messiæ, simulque ad excidium Hierosolymæ, effluxerint anni 4072. sic nunc totidem quoque annos, itidem ex Historia profana, quæ nonnisi post orbis diluvium incipit, breviter evincimus etiam hoc modo:

Ab orbis diluvio, quod cessavit anno mundi - - - - 1657
ad fundatam, a Dardano, Camboblasconis et Electræ filio,
Trojam sive Dardaniam, elapsi sunt,

P R A E F A T I O.

sunt, juxta Berosum et Eusebium, anni - - - et a mundo condito 2487. annis septem et viginti, ante exitum Israëlitarum ex Aegypto.

830

Cum autem Troja anno mundi 2818. capta sit, ut mox demonstrabitur, subtractis numeris superioribus ab istis inferioribus, patet eam integrum perstitisse annis - - -

331

Troja enim capta est, juxta Dionysium Halicarnassensem, Diodorum Siculum, Solinum, Eratosthenem, et Clementem Alexandrinum, ante primam Olympiadem annis - - -

408

Prima vero Olympias cœpit in æstate, anno mundi 3226. hinc subtractis 408. remanent 2818. quo tempore, ut jam notavimus, Troja capta sit, necesse est.

A prima Olympiade, juxta Phlegontem Trallianum, Hadriani Cæfaris libertum, *ad Eclipsin Solis*, omnium prius cognitarum maxi-

P R A E F A T I O.

maximam, quæ die passionis Christi contigit, Matth. 27, 45. et Luc. 23, 45. effluxerunt anni

808

Verba autem Phlegontis hæc sunt: *τῷ Δὲτε τῆς ΣΒ Ὀλυμπίαδος ἐγένετο ἐκλεψὺς ἥλις μεγίση τῶν ἐγνωρισμένων πρότερον. Καὶ νῦν ὁρᾶτε τῆς ἡμέρας ἐγένετο. ὅτε καὶ αἰσέρας ἐν δρακονῷ Φαενῆναι. Σεισμὸς δὲ μέγας κατὰ Βιθυνίαν γενομένος τὰ πολλὰ Νικαῖας κατεργάψετο.* h.e. Anno quarto Olympiadis 202. fuit *Eclipsis Solis, omnium prius cognitarum maxima. Hora enim diei sexta (nostra duodecima) nox facta est, adeo ut stellæ in cælo apparerent. Terræ motus quoque magnus in Bithynia contigit, qui Nicææ urbis partem magnam solo æquavit.*

Præternaturalem hanc, quæ tempore Plenilunii accidit, Solis Eclipsin animadvertisit quoque, Heliopoli in Aegypto, Dionysius Areopagita, dum Apollophanus vices esse rerum divinarum, tunc præ admiratione exclamanti

P R A E F A T I O.

manti respondit: ἡ Θεὸς πάσχει,
ἡ τῇ φύσει συμπάσχει, h. e. aut
Deus patitur, aut creaturee com-
patitur.

A mirabili ista Solis Eclipsi,
ad miserabile Hierosolymæ exci-
dium, elapsi sunt, juxta §. XXXIX.
anni

38

Summa annorum 4072

Quod reliquum est, majorem in modo
Te, Lector Benevole, rogo, ve-
lis hosce conatus meos boni consu-
lere, et nævos, si qui, me absente, ir-
repererunt, benignius excusare. Vale,
et meliora a Deo tempora, mecum pa-
tienter expecta. In illustri Viadrina,
d. 28. Aprilis A. D. 1757.

CHRO-

עמילאשׁו

CHRONOLOGIÆ SACRÆ
EPOCHA PRIMA
ANNORVM 1657.

§. I.

A conditō mundo, quem Deus per solam suam bonitatem, potentiam, et sapientiam, quām nihil esset, *nūtide fabricavit*,^{*)} ut esset, elāpsī sunt, secundum Biblicum computum, qui in authenticis hebraicis veteris Testamenti codicibus, non in græca LXX. Interpretum versiohe vitiosa, extat, ad diluvium *universale*, anni *completi, solares*, non *lunares*, multo minus *menstrui* 1656. His addito integro diluvii anno, incidit finis diluvii in annum mundi 1657. periodi Julianæ 2420.

^{*)} Vox hebreæ פָּרַע Genes. 1, 1. proprio idem significat, ac פָּרַע secare, Ezech. 23, 47. sc. cando polire, exasciare, *nūtide fabricare*, conf. Jos. 17, 15.

A

§. II.

§. II.

Isti 1657 anni computantur, in originali
hebræo sacræ scripturæ textu, hoc modo:

Ab Adamo ad Sethum,	Genes. 5, 3.	-	130
A Setho ad Enosum,	Genes. 5, 6.	-	105
Ab Enoso ad Cenanem,	Genes. 5, 9.	-	90
A Cenane ad Mahalalelem,	Genes. 5, 12.	-	70
A Mahalalele ad Jaredum,	Gen. 5, 15.	-	65
A Jaredo ad Chanochum,	Ges. 5, 18.	-	162
A Chanoco ad Methuselachum,	Gen. 5, 21.	-	65
A Methuselacho ad Lamechum,	Gen. 5, 25.	-	187
A Lamecho ad Noachum,	Gen. 5, 28.	-	182
A Noacho ad diluvium,	Gen. 7, 6.	-	600
Hinc ad diluvii finem,	Gen. 8, 13. 14.	-	1

Summa Annorum 1657.

At in græca LXX. Interpretum versione,
juxta exemplar vaticanum Romæ editum,
computantur anni ad diluvium hoc modo:

Ab Adamo, ad Sethum,	-	-	-	-	230
A Setho, ad Enosum,	-	-	-	-	205
Ab Enoso, ad Cainanem,	-	-	-	-	190
A Cainane, ad Malaleelem,	-	-	-	-	170
A Malaleele, ad Jaredum,	-	-	-	-	165
A Jaredo, ad Enochum,	-	-	-	-	162
Ab Enocho, ad Mathusalam,	-	-	-	-	165
A Mathusala, ad Lamechum,	-	-	-	-	167
A Lamecho, ad Noachum,	-	-	-	-	188
A Noacho, ad Diluvium,	-	-	-	-	600
Hinc ad Diluvii finem,	-	-	-	-	1

Summa Annorum 2243.
Unde

Unde apparet, græcum codicem, originalem hebræum computum, a creatione ad diluvii finem, excedere 586 annis, quod de industria a LXX. Interpretibus, qui jussu Ptolemæi Philadelphi Ægyptiorum regis, versionem suam adornaverunt, factum esse existimaverim, ideo scilicet, ne Ægyptiorum gloriationi de antiquitate Dynastiarum suorum obliuctari necesse haberent; eadem enim cum anteverteret ipsam orbis creationem mosaicam, primis illis generationibus centenos annos amplius, ut plurimum addidisse, et sic gratiam atque favorem hominum aucupando, numeros divinos, integris vocibus consignatos, nefarie immutasse.

§. III.

Cum mundo a Deo condito, (§. I.) tempora et annos cœpisse necesse est. Unde autem anni primi initium, a *solstitio*, qn ab *aequinoctio*, factum sit? inter Chronologos disquiritur. Evidem pro solsticio hiemali, neminem, qui multum laboraverit, novi; nec de solsticio æstivo, aliquem acriter decertasse, compertum habeo, nisi quod Gerhardus Mercator, motus ramulo frondescenis olivæ, Gen. 8, 11:

A 2

non

non a signo cardinali, sed ab introitu solis in leonem, adeoque ab æstate inchoare malit. At pro æquinoctio tam verno, quam autumnali, in quod anni vetustissimi initium inciderit, potissimum certari solet; utraque enim sententia magna auctoritatis patronos habet. Quoniam vero non auctoritate, sed argumentis standum est, proferemus breviter rationes, quæ rectius pro autumnali tempore, a viris eruditis allegari solent:

1. Quia Patriarchæ, antiquissimis temporibus, annos suos ab autumno auspicati sunt, ut propterea nova sanctiōne opus fuerit, cum Israelitæ, annum ecclesiasticum, a mense *Abib* sive *Nisan*, circa æquinoctium vernum, inchoare deberent.

2. Quia etiamnum tota ecclesia iudaica annum civilem, a novilunio mensis *Tisri*, autumnali æquinoctio proximo, inchoare consuevit.

3. Quia tempus collectionis omnium frugum, quod in Palæstina autumnale erat, *exitus anni*, Exod. 23, 16. et *revolutio anni*, Exod. 34, 22. vocatur.

4. Quia anni *Sabbathici* et *Jobelai* ab autumno initium sumebant, Levit. 25.

5. Quia

5. Quia Genes. I, 12. dicitur *terra produxisse arbores fructiferas, semen suum in se habentes*, quod magis quadrat in tempus autumnale, quam vernum.

6. Quia diluvium tempore autumnali accidit; sacra enim historia testatur, Gen. 7, 11. *diluvium mense secundo cœpisse*; hunc autem mensem fuisse autumnalem, *Marcheswan* dictum, patet non tantum ex testimonio Josephi Lib. I. Antiq. Jud. cap. 5. sed et ex ordine mensium civilium apud Judæos etiamnum usitato; nam mensis ecclæsticus, qui a *Nisan* seu *Abib* incipit, circa exitum demum ex Ægypto institutus est. Exod. 12, 2. et 13, 4. Sunt autem menses civiles sequentes, nimis.

Menses autumnales.

1. <i>Tisri</i> , pars Septemb. et Octob. dierum	30
2. <i>Marcheswan</i> , pars Octob. et Nov. dierum	29
3. <i>Caslew</i> , pars Nov. et Decemb. dierum	30

Menses brumales.

4. <i>Tebbeth</i> , pars Decemb. et Jan. dierum	29
5. <i>Shebat</i> , pars Jan. et Febr. dierum	30
6. <i>Adar</i> , pars Febr. et Mart. dierum	29

Si non fuerit annus intercalaris, alias 30
et tunc וְאָדָר seu alter *Adar* est dierum 29

6 CHRONOL. SACRAE EPOCHA I.

Menses verni.

7. <i>Nisan</i> , pars Mart. et Apr. dierum	30
8. אֶיְרֵן <i>Iyaz</i> , pars Apr. et Maii, dierum	29
9. סִיוָּן <i>Sivan</i> , pars Maii et Junii, dierum	30

Menses aestivi.

10. תָּמִימֹן <i>Tammuz</i> , pars Jun. et Jul. dierum	29
11. אַב <i>Abb</i> , pars Jul. et Augusti, dierum	30
12. אֶלְולֵי <i>Elul</i> , pars Aug. et Septembris, dierum	29

§. IV.

Diluvium, quod accidit in autumno, unde et computus annorum civilium iniit, (§. III.) fuisse *universale*, cum totius globi terreni, tum omnium incolarum ejusdem respectu, ita ut omnium Imperiorum Epochæ hacce nostra posteriores sint, patet evidenter :

1. Ex universalis diluvii causa, de qua ipse Deus ita conqueritur: *Quum itaque videret Dominus, augescere malitiam hominis in terra, et omne figmentum ac cogitationes cordis ejus, tantummodo malum esse omni tempore: pœnituit Dominum, quod fecisset hominem in terra, et doluit apud unum suum*, Genes. 6, 5. 6.

2. Ex universalibus minis, quibus ipse Deus creaturam suam insequitur, dicens:
Delebo

Dilebo hominem, quem creavi, de superficie terra, tum hominem, tum jumenta, reptiliaque et volucres caeli: nam pœnitet me, quod fecerim ea, Genes. 6, 7.

3. Ex universali executione: *Exspiravit itaque omnis caro, quæ reptabat super terram, volucrum, pecudumque et bestiarum, et omnium reptilium, quæ repunt super terram, et omnis homo*, Genes. 7, 21.

4. Ex inundatione omnium montium altissimorum sub universo cœlo quindecim cubitis sursum versus, de qua in historia sacra ita refertur: *Tandem invalecentibus aquis quam plurimum super terram; operti sunt omnes montes altissimi, qui sunt sub universo cœlo. Quindecim cubitis, sursum versus, invaluerunt aquæ; postquam operti fuerunt montes illi*, Gen. 7, 19.20.

5. Ex mira aquarum auctiōne, de qua in sacris literis sequentia leguntur: *Hoc ipso die, diffiderunt se omnes fontes abyssi magnæ, et cataractæ caeli se aperuerunt*, Genes. 7, 11. tanta vero aquarum copia, ad unicam palæstinam obtegendam, minime fuisset necessaria.

6. Ex arcæ vastissimæ fabrica, Genes. 6, 15. qua opus non fuisset, si alii regiones, in quas se Noachus cum sua fa-

milia facilius conferre potuisset, ab aquis immunes mansissent, neque quasvis bestias, pecudes, volucres et quævis reptilia in arcam recipere debuisset, si in aliis terræ locis, ingens eorumdem copia mansisset incolumis.

§. V.

Anni, qui a creatione ad diluvium universale (§. IV.) elapsi sunt, fuerunt *completi* 1656. et ad diluvii finem 1657. (§. I.) addito nimirum integro diluvii anno, quem plurimi Chronologi, non sine insigni errore, omiserunt, existimantes, diluvium anno 600. ætatis Noæ non completo, sed ineunte, cœpisse. Verum enim vero istos annos, tempore instantis diluvii, fuisse completos, liquet:

i. Ex hac universalis et in sacris literis infallibili regula, nimis. quod ubique annorum numerus ponitur, iisque menses et dies mensis adjiciuntur, ibi sermonem esse de annis completis. Itaque cum scriptura sacra dicat, Genes. 7, 11. *Anno sexcentesimo vite Noachi, mense secundo, decimo septimo die hujus mensis; hoc ipso die rupti sunt omnes fontes abyssi magna, etc.* manifeste indicat, diluvium venisse

venisse anno sexcentesimo primo Noachi ineunte, qui fuit annus mundi 1657, currens, eodemque completo, die vicesimo septimo mensis secundi (anni 1658.) exaruit terra, Genes. 8, 13. 14. Sic Deut. 1, 3. 1 Reg. 6, 1. coll. 2 Chron. 3, 2. Efr. 3, 8. Jer. 52, 31. etc.

2. Ex his expressis sacræ scripture verbis: *Noach antem erat sexcentorum annorum, quum diluvium illud fuit, et aquæ exundarunt super terram,* Genes. 7, 6. quæ phrasis in sacris literis non nisi de annis completis accipi solet, conf. Genes. 5, 32. 16, 16. 17, 1. 24, 25. etc.

3. Ex Methusalem àtate; dicitur enim Genes. 5, 26. Methusalem, post Lamechi generationem, vixisse 782 annos. *At si diluvium anno 600. etatis Noæ ineunte cœpit, præter 781 annos, Methusalem vivere haud potuit.* A Lamecho enim ad Noæ nativitatem, sunt anni 182, Gen. 5, 28. his si addantur 599 anni, quos Noæ ante diluvium ab adversariis complevisse dicitur, emergunt non nisi 781 anni, quod contra Mosis expressum testimonium est, ut recte hac in remonet CL. STRAUCHIUS in suo *Breviario Chronologico*, p. 332.

§. VI.

Denique omnes isti Patriarcharum anni, qui ad diluvium effluxerunt completi, (§. V.) fuerunt *solares*, quales postea obtinuerunt apud Ægyptios, qui, Diodoro Siculo teste, *dies non ad lunæ, sed solis motum exigentes*, tricenos mensibus dies tribuobant, et post duodecimum quemvis mensem, quinque dies cum quadrante (seu sex horis,) inserebant, evque pacto circulum annum absolvebant. Certe si historiam diluvii penitus introspicimus, non exigua pro anno solari in eadém extant documenta. Etenim sacra scriptura expresse docet Genes. 7, 11. diluvium die 17. mensis secundi coepisse, eodemque 17. die mensis septimi, post decursum 150 dierum, quibus inclusi fuerunt 40. dies imbrium, (alias emergerent 190 dies, et per consequens essent monstrosi menses, quippe qui absolverentur 38. diebus,) ita paulisper decreuisse, ut arca super uno montium Ararati requiescere potuerit, Gen. 8, 3. 4. Unde patet, quinque menses anni diluviani 150 dies, et per consequens, unum mensem 30 dies continuuisse. Quod si ita, non potuerunt quinque illi menses cum

cum motu lunæ paria facere; nam mēnsis lunaris non nisi e 29 diebus, r̄ 2 horis circiter constat. Annus itaque diluvii fuit solaris, ac proinde omnes Patriarcharum anni ante diluvium, fuerunt solares, non lunares.

Quod etiam iudicem Patriarcharum anni, e quorum computo tempus diluvii colligitur, non fuerint menstrui, patet:

1. Ex plurium mensium mentione et nominatione, ut *mēnsis primi*, Gen. 8, 13. *secundi*, Genes. 7, 11. *septimi*, Genes. 8, 4. *decimi*; Genes. 8, 5. Jam si anni fuerint menstrui, non poterunt verba sacrae scripturæ recte se habere.

2. Ex tributo a Mose generationi Patriarcharum tempore; quod si enim anni ante diluvium fuissent menstrui, sequeretur, Patriarchas, vix 5. 6. 7. etc. annos natos, generare cœpisse; id patet in primitis ex Mahalalelis exemplo, qui sexagesimo quinto ætatis anno, Jaredum genuisse dicitur, Genes. 5, 15.

3. Ex ætatis Patriarcharum descriptione, Genes. 5. Quod si enim annos fuisse menstruos asteras, concedas necesse

cesso est, minime μακροθίσει seu longævos Patriarchas fuisse. Certum itaque est, annos Patriarcharum menstruos non fuisse, sed solares.

EPOCHA SECVNDA

Annorum 352.

§. VII.

Ad diluvii fine, ad natum Abrahamum elapsi sunt, secundum originalem hebræum, non vitiosæ græcæ versionis, computum, anni 352. His additis ad 1657. (§. I.) incidit dies natalis Abrahami in annum mundi 2009. Periodi Julianæ 2772.

§. VIII.

Isti 352 anni colliguntur ex ætatis bus Patrum, in sacra scriptura, integris vocibus, consignatis, hoc modo:

A diluvio

A diluvio ad Arpachsadum, Gen. 11, 10.	2
Ab Arpachsado ad Selachum, Gen. 11, 12.	35
A Selacho ad Heberum, Gen. 11, 14.	30
Ab Hebero ad Pelegum, Gen. 11, 16.	34
A Pelego ad Rehu, Gen. 11, 18.	30
A Rehu ad Serugum, Gen. 11, 20.	32
A Serugo ad Nachorem, Gen. 11, 22.	30
A Nachore ad Therachum, Gen. 11, 24.	29
A Ther. ad Abramatum, Gen. 11, 32. 12, 4.	130

Summa Annorum 352.

At secundum græcam LXX. Interpretationem versionem, dummodo hæc sit genuina, elapsi sunt, juxta exemplar vacicanum, anni:

A diluvio ad Arpachsadum,	2
Ab Arpachsado ad Cainanem,	135
A Cainane ad Salam,	130
A Sala ad Eherum,	130
Ab Eber ad Phalegutti,	134
A Phalego ad Regu,	130
A Regu ad Seruchum,	132
A Serucho ad Nachorem,	130
A Nachore ad Tharam,	179
A Thara ad Abramatum,	130

Summa Annorum 1232.

Unde liquet, græcam versionem, additis sape uti ante diluvium, (§. II.) sic hic quoque centenis annis amplius, et inserto insuper

super supposititio Cainane, originalem hebræum computum; a diluvio ad natalem Abrahami, excedere 880 annis, quod itidem studio et propria LXX. Seniorum libidine factum est, ut eo melius cum Ægyptiorum, de antiquitate suorum dynastiarum, commentis, conveniret sacra historia. Cainanem vero, qui in Genealogiam Noachi, non tantum apud LXX. Interpretes, Genes. 10, 24. 11, 12. et 13. sed etiam apud S. Lucam cap. 3, 36. incuria librariorum irrepuit, supposititum esse, patet evidentissime:

1. Ex omnium codicum hebræorum consensu, ubi nulla hujus Cainanis est mentio, et quod nec antiquitus nomen ejus extiterit, constat ex hac Masoretharum nota i Chron. 1, 24. בְּפָסָקִין רַאֲתָה בְּכָל מִלְּרֹחֶן שֵׁין i. e. duo extant versus, in quorum dictionibus omnibus est Schin, ex quibus unus est versus iste. Quod si vero olim in textu extitisset Cainan, litera ו destitutum, nota dicta adponi nequaquam potuisset.

2. Ex veterum codicum græcorum auctoritate, ut liquet ex Epiphaniî contra Melchisedecianos Tom. I. Lib. II. disputatione, in qua persequens temporum rationem,

tionem, et explicans eam, quam habent LXX. Interpretes, Patriarcharum post diluvium seriem, nullam omnino facit mentionem Cainanis. Nec Hieronymus in Traditione Ebraic. Cainanem nominat. Quin nobrem etiam Anno Viennensis, non seculi scriptor, in suo Chronico haec. habet ita annotata: *Arpaxad annorum 35 genuit Sale.* Hic septuaginta Interpretes unam generationem plus quam hebraica veritas posuerunt, dicentes quod Arpaxad quum esset annorum 135 genuit Cainan: qui quum esset 130 annorum fuerit, ipse genuit Sale. Hinc animadvertere possumus, eos errores, qui ex corrupta graeca interpretatione orti sunt, veteribus non fuisse ignotos, ac propterea esse tollendos. Ut enim ab orbe condito, ad diluvium usque, decem tantum Patriarchæ traduntur in sacra scriptura, *Adam, Seth, Enos, Kenan, Mabalael, Jared, Enoch, Methusalem, Lamech, et Noach;* ita et post diluvium, decem quoque proponuntur tantummodo in eadem veritate hebraica, *Sem, Arpachsad, Sale, Heber, Phaleg, Rebu, Sarug, Nachor, Thare, et Abraham,* quem etiam Berossus genuinus et antiquissimus apud Josephum Lib. I. Antiq. cap. 8.. decimum esse

esse scribit eorum, qui post diluvium natati sunt. Verba Berosi apud Josephum l.c. de Abrahamo hæc sunt: μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν, ἀποκάτη γενεᾶ, παρὰ Χαλδαίων τις ἦν δίκαιος αὐτῆς μέγας καὶ τὰ σπαία διμπειρος, h.e. post diluvium decima progenie apud Chaldeos erat Vir justus et eximius rerumque cœlestium peritus. Unde insuper historiæ sacræ veritas, eodem arguimento adversus infideles clarior redditur. Quare male ac perperam insertus est Cainan in hanc Patriarcharum seriem.

3. In antiquissimis quibusdam Bibliorum versionibus, itemque in samaritano codice, paraphrasi chaldaica, quæ græca versione certior est, nec non apud Josephum Lib. I. Antiq. cap. 6. numeris LXX. Interpretum alias inhærentem, Cainan hic omittitur.

4. In vetustissimis quibusdam Evangelii S. Lucæ exemplaribus; Cainan quoque desideratur. Tale exemplar illud fuit, quod Theodorus Beza habuit. Talia item exemplaria possederunt ii, quorum Usserius Vir eruditissimus mentionem fecit, citans ultra duodecim Patres et ecclesiasticos Scriptores, Cainanem ignorantes.

Cafu

Casu ergo aut incogititia græcorum librariorum in Evangelium S. Lucæ, Cainam hunc, ex corrupta græca veteris Testamenti versione irrepsisse, evidentissimum est. Sed is error non animadversus, propter hebræarum literarum superioribus temporibus ignorationem, hæsit in multis codicibus græcis, in primis post Hieronymi etatem descriptis. Veritas autem et emendatio errorum ex hebræis fontibus animadvertenda est, et eruenda; quemadmodum id docet S. Augustinus Lib. 15. cap. 13. de Civitate Dei, ita scribens: *Recte fieri nullo modo dubitaverim, ut quum diversum aliquod in utrisque codicibus invenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum utrumque esse non potest verum, ei linguae potius credatur, unde est in aliam per interpretes facta translatio.*

§. IX.

Permuli Chronographi existimant, Tharam anno ætatis suæ 70 genuisse Abramum, non animadvertentes, quod apud Hebræos verba activa, quæ regunt suum accusativum, saepè etiam de cœptu sint interpretanda, ut **בָּנָה** **בָּנָה** et *adificavit*, i. e. *adficere cœpit domum*, i. Reg. 6, 1.

וַיֹּולֶךְ נָתַן אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יְמִינָה et generavit; i.e. generare cœpit Noach, Semum, Chamum et Japhetum, cum scilicet esset quingentorum annorum, Genes. 5, 32. Neque enim uno anno, omnes generare potuit, sed ut eo ipso tempore unum, ita et postmodum alterum et tertium genuit. Sic cap. 6, 10. Ubi Sem inter liberos Noachi recensetur primus, non ratione ætatis, sed dignitatis; Cham enim, qui secundo loco hic nominatur, est natu minimus, Genes. 9, 24. Japhetus vero, qui ponitur ultimo loco, est natu maximus sive primogenitus. Gen. 10, 21. Igitur non Sem, quem quingentesimo secundo anno Noachi genitum fuisse, patet ex Genes. 11, 10. coll. cap. 7, 6. sed Japhet, anno patris sui quingentesimo, genitus est. Eodem modo surrenda sunt quoque verba Genes. 11, 26. יְצֹרָל אֶת־אֶבְרָם אֶת־נָחוֹר וְאֶת־הָרָן et generavit, i.e. generare cœpit (scil. Thare) Abramum, Nachorem, et Haranem, cum nempe vixisset septuaginta annis. Abrahamum enim, licet ei, sicuti Semo, sacra scriptura, propter Messiam ex ipso ordinandum, primas partes det, non fuisse primogenitum, patet evidensissime:

I. Ex

1. Ex eo, quod uti Nachor unam fratris sui Haranis filiam nomine Milcam, sic Abraham alteram ejusdem filiam nomine Jiscam uxorem duxerit in matrimonium, quæ tunc dicta est Saraj, Genes. 11, 29, quemadmodum conjux regis Ahasueri priusquam assumeretur in domum ejus, vocabatur Hadassa, postea vero eadem nuncupata fuit Esther. Esth. 2, 7. Non ergo Abraham, sed Haran, cuius ille filiam duxit, anno patris sui septuagesimo natus, adeoque hic non ille primogenitus est.

2. Ex ætate Abrahami, qui tum, quum pater ejus Thare anno scilicet ætatis sue ducentesimo quinto obiit, Genes. 11, 32, natus erat annos septuaginta quinque, Genes. 12, 4. Subtractis autem 75 a 205 relinquentur 130. Igitur Abraham non anno patris septuagesimo, sed centesimo tricesimo natus est, ac proinde non fuit primogenitus.

3. Ex inevitabili hac contradictione: si enim septuagesimum Tharæ annum, quo Abraham natum esse a plerisque Chronologis supponitur, cum septuagesimo quinto Abrahami anno conjugas, non nisi 145 annos vita Tharæ produces,

contra aperta sacrarum literarum verba, quæ ducentos et quinque annos eidem tribuunt; At si septuagesimum quintum Abrahæ annum, ab anno Tharæ centesimo tricesimo, quo Abraham est natus, numeres, nulla plane erit contradic̄tio, immo ultro sequetur, Abrahamum anno Tharæ septuagesimo neutquam natum, adeoque nec primogenitum fuisse.

4. Ex perspicuis his sacræ scripturæ verbis: *Tunc exiit (Abraham) de terra Chaldaeorum, et habitavit Charane; et inde, postquam mortuus est pater ejus, transtulit illum (Deus) in terram hanc, in qua nunc vos habitatis*, Act. 7, 4. Ubi expresse dicitur, Abrahamum translatum esse Charane, post mortem patris sui; si vero pater Abrahami mortuus est Charane anno ætatis suæ ducentesimo quinto, Genes. 11, 32. Abraham autem natus annos septuaginta quinque migravit Charane, Genes. 12, 4. non poterat hic nasci anno Tharæ septuagesimo, sed sexaginta annis post. Isti 60 si addantur ad 70, quibus Thare liberos generare cœpit, efficiunt 130, et si isto centesimo tricesimo anno vitæ Tharæ Abraham est natus, ut jam demonstravimus, sequitur Abrahamum non fuisse

fuisse primogenitum. Effluxerunt itaque a diluvio ad natalem Abrahami anni 352, non autem 292, sicuti male annotatum est et proditum Chronographorum monumentis.

EPOCHA TERTIA.

Annorum 505.

§. X.

Anato Abrahamo, ad posteriorum ejus ex Aegypto exitum, elapsi sunt anni 505, quibus additis ad 2009 (§. VII.) incidit exitus Israelitarum ex Agypto in annum mundi 2514. Periodi Julianæ 3277.

§. XI.

Istos 505 annos in genere ex sacris literis demonstramus hoc modo: Abraham quum accepisset a Deo promissionem de benedicendis propter suum semen, qui est Christus, universis cognationibus terræ, Genes. 12, 3. coll. cap. 22, 18. et Galat. 3, 16. egressus est

B 3 Charanè.

Charane, Gen. 12, 4. anno ætatis suæ	75
Ab eodem anno promissionis et egressus Abrahami Charane in Ca- nanæam, usque ad exitum poste- rorum ejus ex Ægypto, et ad le- gem a Deo promulgatam, juxta expressam summam Exod. 12, 40. 41. et Galat. 3, 17. elapsi sunt anni - - - - -	430
qui additi conficiunt, a natali Abrahami ad. Exodus, annos completos - - - - -	505

§. XII.

Anni autem 400, quorum fit mentio
Genes. 15, 13. et Actor. 7, 6. his verbis:
*Et dixit Deus Abraham, scito certo per-
egrinum fore semen tuum in terra aliena,
ubi servituti subjicientur et affligentur an-
nis quadringentis: Verum tamen gentem
illam, cui servituri sunt, ego judicabo; et
postea exhibunt cum facultatibus magnis, etc.*
repetendi sunt, non ab egressu Abrahami
Charane, neque a nativitate, sed a puerili
ætate Isaaci; quia tum Abrahami semen
cœpit affligi, et experiri injurias, adver-
sariorum ecclesiæ Dei. Isaacus enim, a
quo verum Abrahami semen incipit, puer
adhuc

adhuc quinque annorum sensit Ismael
irrisionem et persecutionem. Genes. 21,
 et Galat. 4, 29. A quinto igitur Isaaci
 anno, quadringenti illi anni, quibus affli-
 gendum erat semen Abrahami, incipiunt;
 desinuntque in exitu Israelitarum de
 Ægypto, unde asportatis secum vasis au-
 reis et argenteis, plurimaque veste, Exod.
 12, 35. vere cum facultatibus magnis, sicut
 Genes. 15, 14. prædixerat Deus Abraha-
 mo, exiverunt, postquam gentem illam
 egyptiam, quæ Abrahami semen male tra-
 daverat, Deus portentis et miraculis in-
 genitibus judicavit. Isti quinque anni
 puerilis ætatis Isaaci, si addantur viginti
 quinque annis, quibus Abraham, post
 egressum suum Charanæ, in Cananæa per-
 egrinatus est, (tot enim elapsi sunt ad na-
 tum Isaacum, quandoquidem hic nasci-
 tur Abrahamo annum agenti vitæ cente-
 simum, Gen. 21, 5.) fient triginta, qui
 juncti cum quadringentis illis annis, Gen.
 15, 13. et Actor. 7, 6. conficient sum-
 mam illam, quæ Exod. 12, 40. et Galat.
 3, 17. exprimitur, annos videlicet a pro-
 missione illa insigni Abrahamo facta, usque
 ad exi~~gum~~ Israelitarum ex Ægypto, et ad
 legem in Sinaj promulgatam, 430.

§. XIII.

Quare veritatis rationem non habuerunt illi, qui annos istos 430, quibus Abrahamus, Isaacus, Jacobus, et semen ipsorum, usque ad exodus, peregrinati sunt in terra Canaan et in terra Ægypti, aliunde numerarunt, nimir. partim a natali Isaaci, non animadvertisentes, inde numerari tantum annos 405, partim a descensu Jacobi in Ægyptum, cum et hinc proveniant tantummodo anni 215. Immo si quis etiam velit supputare omnes in universum annos, scil. 133 Kahathi, Exod. 6, 18. qui una cum Jacobo descendit in Ægyptum, Genes. 46, 11. item 137 Amrami, Exod. 6, 20. iisque adjicere 80 annos Mosis, Exod. 7, 7. vix 350 annos ab introitu Jacobi in Ægyptum, ad exitum usque numerare poterit. Proinde calculus ille 430 annorum, qui a promissione Abrahamo annos tunc 75 natu facta, ad datam legem deducitur, accedente in primis Apostoli Pauli testimonio, Gal. 3, 17. veritati magis litat. His itaque 430, si addantur anni vitæ Abrahami 75, Gen. 12, 4. erunt, ut dictum fuit, (§. XI.) a natali Abrahami ad Exodus, anni 505.

§. XIV.

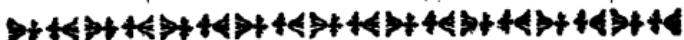
§. XIV.

Illos 505 annos (§. XI.) etiam in specie ex sacra scriptura sic evincimus:	
A nato Abrahamo, ad egressum ejus Charane, numerantur Gen. 12, 4. anni -	75
Ab egressu Abrahami Charane, ad natum Isaacum, Genes. 21, 5. sunt anni - - - - -	25
A nato Isaaco ad natum Jacobum, Genes. 25, 26. - - - - -	60
Hinc ad descensum Jacobi in Ægyptum, Gen. 47, 9. - - - - -	130
A descensu Jacobi in Ægyptum, usque ad Exodum, elapsi sunt, ut mox demonstrabitur, anni completi - - - - -	215

Summa Annorum 505.

Hosce 215 contra Judæos, qui ex voce רְאֵי Genes. 42, 2. per גִּמְעָרִיהַ primam Cabbalæ speciem, seu *Gematrijam*, tantum 210 annos mansionis Israelitarum in Ægyto numerant, demonstramus hoc modo:

Aharon frater Mosis, tempore egres- sus ex Aegypto, Exod. 7, 7. erat natus annos - - - - -	83
Hos si subtraxeris ab annis Amra- mi 137, Exod. 6, 20. habebis an- nos residuos - - - - -	54
His denique subtrahis ab annis Kaha- thi 133, Exod. 6, 18. remanebunt -	79
Isti anni in unam summam redacti, confident annos completos - - 215.	
et unum ineuntem, qui est primus annus egressus Israelitarum ex Aegypto per ma- re rubrum, <i>in quo Cheneres Aegypti rex</i> <i>victus Hebraorum magia periit</i> , ut scri- bit Berossus.	

EPOCHA QVARTA.

Annorum 480.

§. XV.

Ab exitu Israelitarum ex Aegypto, ad quintum regni Salomonis annum ineuntem, quo templum primum fundari cœptum est, effluxerunt anni 480, quibus additis ad 2514, (§. X.) incidente iacta templi primi fundamenta in annum mundi 2994. Periodi Julianæ 3757.

§. XVI.

§. XVI.

Istos 480 annos, sacra scriptura i Reg. 6, 1. ideo summatim nobis proponit, ut quamvis in historia horum temporum nostri insolubiles occurrere videantur, de certatamen annorum mundi serie, inde constare possit. Etenim plurimi ex Interpretibus et temporum scrutatoribus, quibus spatium illud annorum ab exodo ad jacta templi primi fundamenta, nimis angustum videtur, quam ut hypothesibus suis sufficiat, opinantur, numerum loco citato expressum, esse depravatum, licet ipsimet interf se non convenient; alii enim loco 480 annorum, 580 ponendos esse existimant; alii vero 680 legendos esse persuasi sunt. Sed putida haec, et in sacros fontes injuria opiniōnum commenta, quae nulla plane vel syngrapha vel versione nituntur, facile confutantur:

i. Ex ipso originali historici sacri textu, qui i Reg. 6, 1. ita legitur: *Et factum est בָשְׁמֹנִים שָׁנָה וּאֶרְבַע מֵאוֹת שָׁנָה octogesimo anno et quadringentesimo anno, לְאַזְרָקִי ab exitu filiorum Israel de terra Aegypti, anno quarto, mensē Zirw, is est mensis secundus, regni Salomonis super Israelem;*

lem; ut edificare inciperet domum, Domino.
 Ubi numerus ille annorum, non literis, sed integris vocibus hebraicis expressus, adeo notabilem diversitatem, inter vocabula אֶרְבַּע מֵאוֹת (quadringentos) et שָׁמֵשׁ מֵאוֹת (quingentos) vel שְׁמֵשׁ מֵאוֹת (sexcentos annos) ostendit, ut unum vocabulum, pro altero poni non facile potuerit.

2. Ex laudabili, quod hodiernæ lectio-
 nis fidem apprime confirmat, Masoretha-
 rum opere, ubi sacri codicis et versus et
 literæ omnes numerantur.

3. Ex antiquissimarum, quæ ab ipsis-
 met adversariis approbari alias solent, ver-
 sionum consensu; Codex enim chaldaicus,
 syriacus, arabicus, græcæ ac latinæ omnes
 editiones, cum sacro hebræo textu, in eo,
 de quo agitur, loco penitus concordant,
 quod certe universalem codicum hebrai-
 corum consensum manifeste demonstrat.

4. Ex officio et studio Judæorum,
 quibus non tantum concredita dicuntur
 τὰ λόγια τῆς Θεοῦ eloquia Dei, Rom. 3, 2.
 sed qui etiam in conservanda codicis sa-
 cri integritate, tantam adhibuerunt sedu-
 litatem, ut potius centies mortem obirent,
 quam ut paterentur legem in aliquo muta-
 ri, teste ipso Philone Judæo; propterea
 etiam

etiam a Christo Domino, ejusque Apostolis irreprehensi manserunt.

5. Ex singulari Dei cura, quæ sacros Bibliorum codices, ab omnium hostium veritatis injuriis, et ab omni corruptela, in hunc diem usque sartos tectosque conservavit.

6. Ex hac Christi promissione: *facilius est cælum et terram præterire, quam legis unum apicem excidere,* Luc. 16, 17. et Matth. 5, 18. Unde liquet, uti universum sacrum codicem, sic et hunc locum incorruptum mansisse.

§. XVII.

Qui textus originalis depravationem (§. XVI.) non admittunt, neque tot vetustissimarum versionum fidem fuggillare audent, et spatiū tamen annorum 480 ab exodo ad fundatum Templum Salomonis, non sufficere hypothesibus suis animadvertere, distinguere solent inter initium et complementum exitus israelitici, seu inter exitum Israelitarum inchoatum et completum, opinantes, tunc dénum Israelitas perfecte ex Ægypto migrasse, et exire desisse, quando hi trajecto Jordane in Cananæam pervenerant, et terras hostium

stium occuparunt. Ab hujusmodi ergo exitu Israelitarum, censem istos 480 annos esse numerandos, quibus additi illi 40 anni errorum in deserto, conficiant ad templi conditum 520. Et ne exitus nomine, Canaanæ possessionem intelligendam esse, insolitum alicui videatur, producunt locum ex Deut. 4, 45. et 46. quasi sit huic nostro 1 Reg. 6, 1. parallelus; sed non animadvertiscunt boni isti viri, quod illic legatur **בְּצִיּוֹת** post exire, i. e. post exitum; hic vero extet **בְּצִיּוֹת** ab exire, i. e. ab exitu, quæ phrasis biblica eodem prorsus sensu occurrit etiam Numer. 33, 38. Exod. 16, 1. c. 19, 1. Num. 1, 1. et 9, 1. Unde tamen nemo, exitum ex Ægypto, cum latitudine quadam dici, elicuerit.

§: XVIII.

Alii, quibus etiam textus originalis corruptio non arridet, et interjectum tamen, ab exitu ad iacta templi fundamenta tempus, nimis esse contractum opinantur, negant id propositum fuisse Historico sacro, ut annos omnes referret, sed voluisse istos tantum 480 indicare, quibus Israelites Mosi, Josue et Senioribus, item Judi-

Judicibus ac Regibus paruerunt; servitum autem annos 111, qui a quovis ex libro Iudicum poterant colligi, studio omisisse, ne in censum politiae judicæ, tanquam tristes et inauspicati venirent. Hi itaque 111 superiori numero 480 superadditi, conficient annos, ab exodo ad fundatum templum, 591, hinc vero ablati, relinquunt præcise annos 480, quos solos commemorare contentus fuit diuinus Scriptor, neglectis annis cæteris, quorum memoria erat tristis, ut scribunt nonnulli viri eruditæ.

Sed si in sacris literis ita, sicuti volunt, mos obtinet, ut anni tristes et inauspicati studio negligantur, quare Moses Genes. 7, 11. anni diluviani, qui universo mundo incomparabilem attulit tristitiam, mentionem fecit? quare Deus ipse annos 430 molestissimæ cum peregrinationis in terra aliena, tum commorationis in Ægypto, Exod. 12, 40. ut et 70 annos tristissimæ servitutis babylonicae, Jer. 25, 11. non reticuit? Quare angelus tristissimos illos 70 annos, Zach. 1, 12. quibus ædificatio templi secundi prohibita fuit, non neglexit? Immo qua de causa Historicus facer, qui librum Iudicum conscripsit, servitutum meini-

meminit, quartu^m annos tanquam tristes
et inauspicatos non debebat memorare?
nam si hi non memorantur, nec tristissi-
mi illi memorari debuissent.

Quare satis demirari nequeo, tam ine-
ptam opinionem, divina virorum eruditio-
rum ingenia, occupare potuisse.

§. XIX.

Regeret hic tamen aliquis dicetque
Paulum Apostolum, post distributam sub
Josua sorte terram Canaan, tribuere Ju-
dicum temporibus, usque ad Samuelem
Prophetam, annos 450, Acto. 13, 20.
constat enim ex libro Judicum, quod sub
tredecim diversis Judicibus, ab Othoniele,
primo post Josuæ et Seniorum tempora
Judice, usque ad Heli ultimi Judicis mor-
tem, 1 Sam. 4, 18. seu ad Samuelem ex-
clusive, elapsi sint anni 339, sub sex diversis
servitutibus vero, effluxerint 111 anni,
qui additi conficiunt 450. Jam si huic
summæ jungantur anni Mosis in deserto
40, Josuæ et Seniorum 17, Samuelis et
Saulis 40, Davidis 40, et Salomonis 4,
quibus illi præfuerunt reipublicæ, usque
ad fundatum templum, erunt ab exitu
Israelitarum ex Aegypto ad iacta a
Salo-

Salomone templi fundamenta, anni 591, ablatis vero inde 111 annis, remanebunt 480. Unde patet, annos servitum, quos Paulus Apostolus seorsim numeravit, eosque Judicum annis addidit, Historicum sacrum, 1 Reg. 6, 1. studio ceu tristes et inauspicatos omisisse.

Sed si S. Pauli verba antecedentia penitus introspiciantur, aliter se rem habere deprehendetur. Ita enim hic loco citato versu 17. 18. 19. et 20. dicit: *Deus populi hujus Israelis, elegit patres nostros, et populum exaltavit, quum commoraretur in terra Aegypti, et elato brachio eduxit eos ex ea. Et per quadraginta annorum tempus, mores eorum pertulit in deserto. Et quum delevisset septem gentes in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram earum. Et post haec (scil. gesta) annis circiter quadringentis et quinquaginta, dedit Iudices usque ad Samuelem Prophetam.*

Ubi clarissime indicatur, non quamdiu rexerint Judices, sed quando eos Deus dederit; nempe *post electionem Patrum Israelis*, quæ facta fuit in Isaaco; Deus enim, qui jam Abrahamum elegerat ex omnibus terræ populis, ex omnibus Abrahami liberis elegit Isaacum, dicens: in

C

Isaaco

*Isaaco vocabitus tibi semen, Gen. 21, 12.
Post commorationem illorum in terra Aegypti; post liberationem inde, et moderationem eorum in deserto; denique post deletionem septem gentium, et terræ earum distributionem. Kāl μετὰ ταῦτα et post hæc, inquit Paulus, quæ annis circiter quadringentis et quinquaginta gesta fuere, dedit Iudices usque ad Samuelē Prophetam. Et totidem revera ab electione Patrum, usque ad Judicūm tempora, elapsos esse annos, sacra veteris Testamenti historia docet; nam a nato Isaaco ad natum Jacobum, Genes. 25, 26. effluxerunt anni*

60

Hinc ad ingressum ejus in Aegyptum, Genes. 47, 9.

130

Hinc ad exitum ex Aegypto, (§. XIV.)

215

Hinc ad Josuæ regimen, Jos. 5, 6.

40

Hinc ad distributionem terræ,

Jos. 14, 10. coll. Numer. 9, 1.

et 13, 6.

7

Summa 452.

Ex hac itaque annorum et temporum notatione, quam modo recensuimus, intelligitur, certum esse Apostoli dictum, de quadrin-

quadringentis et quinquaginta annis. Quia autem duo ad eum numerum collati, exiguum continent summam, detracti sunt ab Apostolo, eamque ob rem usus est rotundo numero 450. Quare graviter halucinantur illi, qui dum animadvertiscistos 450 annos, in tempora Judicum non quadrare *), legendum censem, *trecentis et quinquaginta annis*, quasi hic incuria Librariorum pro græco *τριακοσίοις* 300, facile *τετρακοσίοις* 400 poni potuerit. Cujusmodi commentum, pugnat cum providentia divina, quam etiam ad sacros Bibliorum codices se extendere, nemo, a præconceptis opinionibus liber, dubitabit; immo est contra veterum codicum harmoniam, et vetustissimi syri arabicique Interpretis consensum.

*) Nam sive velint eos a Josua usque ad Samuelem numerare, reperientur tantum 356 anni; sive hoc modo supputare: ab exitu de Ægypto ad distributionem terræ 47, et a Samuele ad inchoatum templum 84, additi facient 131, qui si eximantur a summa 480, quæ est i Reg. 6, 1. residui fient solum 349.

§. XX.

Enodatis 450 annis, quorum Paulus Apostolus facit mentionem, (§. XIX.) operæ pretium hic faciemus, si contra plurimos Chronologos evicerimus, annos servitudinum, sub Judicum annis comprehendendi, adeoque seorsim numerandos non esse. Supra jam ostendimus, (§. XVIII.) annos etiam tristes et inauspicatos, qui ad continuam annorum mundi seriem spectant, nullibi in sacris literis omitti, nec unquam aliquis contrarium ex sacra historia vel uno exemplo demonstrabit. Quapropter neque servitudinum anni ab Historico sacro sunt omissi, alioquin ipsos Judicum annos omitti oporteret, nam, sicut 40 dies imbrum continentur sub 150 diebus, Genes. 7, 12. et 8, 3. sic quoque sub Judicum annis comprehenduntur anni servitudinum, quod patet:

i. Ex ipsis temporum circumstantiis, nimir. Jud. 3, 8. dicitur Deus tradidisse Israelitas, propter eorum idololatriam aliasque scelera, in manum Cusianis Mesopotamiæ regis, cui serviverunt octo annis; deinde postquam illi ad Dominum clamaverant, et ab ista tyrannica oppressione per

per Othnielem liberati sunt, subjungitur
vs. 11. tandem quievit terra אֶרְבָּעִים נָנָשׁ quadraginta anno, i. e. *quadragesimo*
anno, coll. Deut. 1, 3. Hebræi enim car-
dinalibus utuntur numeris, ordinalium
vice, quod etiam Jesuita Ribera, pius ille
ac eruditus Interpres, attestante Dionysio
Petavio, bene animadvertisit. Quamob-
rem octo illos annos comprehendendi oportet
sub iis quadraginta annis, quibus Othniel
judicasse perhibetur; utrique enim tem-
pore illo finiuntur, quo terra dicitur usa
quiete. Sic decem et octo anni, quibus
dicuntur Israelitæ servivisse Hegloni regi
Moabitarum, Jud. 3, 14. comprehenden-
di sunt sub Ehudis octoginta annis; *Octo-*
gesimo enim anno quievit terra, vs. 30. his
annis includitur etiam Samgaris regimen,
vs. 31. Sic quando scribitur Jud. 4, 2. et 3.
Jabinem regem Cananeum oppressisse filios
Israelis viginti annis, additur statim vs. 4.
Debora autem femina Prophetissa judicabat
Israelem, tempore illo. Quis igitur annos
viginti servitutis hujus, et annos Debora
quadraginta, seorsim numerandos esse præ-
sumere vellet, præsertim quum utrique
finiantur, *anno quadragesimo, quo dicitur*
terra quievisse, Jud. 5, 31. Ita septem Mi-
C 3 diani.

dianitarum annis, quibus hi opprimerant Israelitas, Jud. 6, 1. includuntur quadraginta annis Gideonis; dicitur enim Jud. 8, 28. tandem quievit terra quadragesimo anno, diebus Gideonis. Pariter decem et octo anni Hammonitarum, Jud. 10, 8. comprehenduntur sub annis partim Tholæ, partim Jairis, partim Jephthæ, quorum ille judicavit Israelem viginti tribus, iste viginti duobus, Jud. 10, 2. 3. hic vero sex annis. Jud. 12, 7. Denique quum dicitur *Deus tradidisse populum suum in manus Philistæorum quadraginta annis, et promitterit postea Manoë filius, qui affraret populum in libertatem, et vindicet e manu Philistæorum.* Jud. 13, 1. 2. 5. Certe quadraginta illi anni referendi sunt partim ad tempora Simsonis, qui *judicasse dicitur Israelem viginti annis,* Jud. 15, 20. et 16, 31. partim ad subsequentia tempora Heli, qui *judicavit Israelem quadraginta annis,* 1 Sam, 4, 18. non enim omnino liberati sunt Israelitæ per Simsonem.

Atque hæc usque adeo clara sunt, ut nec Dionysius Petavius, quamvis adversæ parti addictus alias sit, negare potuerit, quædam intervalla non incommodè in annis Judicium exhaustiri, quod speciatim de

de servitute Hammonitarum, Jephthæ temporibus, Jud. 10, 8. nec non de postrema Israëlitarum calamitate, sub Philistæis, Jud. 13, 1. probat; atque hanc cum Simsonis et Heli annis commisceri et ad Samuelis usque tempus, ut patet ex 1 Sam. 7, 2. perduci posse, scribit. Unde constat, annos servitutum sub Judicium annis comprehendi.

2. Ex his, ad Hammonitarum regem, Jephthæ verbis: **מֵאֹת שָׁנִים** tres centurias annorum, *five trecentos prope annos*, scit. habitavit Israel Chesbone, et in villis ejus, atque in omnibus civitatibus, quæ sunt ad latera Arnonis; et quare non eripuistis eas, tempore illo? Jud. 11, 26. Admissa autem Hypothesi de annis servitutum et Judicium seorsim numerandis, si quis eos omnes velit a Mose, sub quo terras inter Arnonem et Jabocum fluvios sitas occupaverunt Israëlitæ, Num. 21, 24. usque ad Jephthæ tempora supputare, deprehendet, multo plures quam trecentos annos effluxisse. Quare ne Jephthæ computas fatitatis arguatur, sed sua sacrifici literis constet veritas, annos servitutum sub annis Judicium comprehendi, necesse est;

3. Ex generationum post Exodum ad Davidem usque numero. Constat enim ex Ruth. 4, 20. 21. 22. ex 1 Chron. 2, 11. 12. 13. 15. ex Matth. 1, 4. 5. 6. et Luc. 3, 32. Nachsonem, qui in deserto vixit et obiit, Numer. 1, 7. et 7, 12. genuisse Salmonem; Salmonem autem genuisse Bohazum, et Bohazum genuisse Hobedum; Hobedum vero genuisse Issajum, et hunc genuisse Davidem. Si quis igitur, additis servitutum annis, intervallum illud, inter Exodi et Davidis tempora, a quibus quintus Salomonis annus deducitur, augere velit, aut plures generationes, contra aperta sacrarum literarum dicta, intercessisse afferat, ne plures Metherusalemos fingere videatur, aut servitutum annos Judicum temporibus includi, ultro concedat, oportet.

4. Ex evidentia verborum scriptoris sacri, 1 Reg. 6, 1. *Etenim quadringentesimo octogesimo anno, ab exitu filiorum Israel, templi fundamenta esse jacta, quid aliud apud prudentem, neque studio tuendarum partium occupatum lectorem sonat, quam totum illud interjectum ab exitu tempus, totidem annis, neque pluribus, paucioribusve contineri? ut recte hic monet*

Dio-

Dionysius Petavius, Lib. IX. de Doctrina temporum Cap. 33. Ne plures itaque, contra clarissima sacri Historici verba, ab Exodo ad iacta templi primi fundamenta, dicantur effluxisse anni, servitutum annos sub annis Iudicum comprehendendi, adeoque seorsim numerandos non esse, necesse est.

§. XXI.

Explosa communi Chronologorum, de annis servitutum et Iudicum seorsim numerandis, sententia, (§. XX.) restat nunc, ut 480 annos, quos Historicus sacer, i Reg. 6, 1. summatum refert, accurate illi, inter Exodum et fundatum templum, intervallo respondere demonstremus. Id autem evincimus sequenti, qui ex sacris literis depromitur, computo. Unde simul evidenter patet, sacram scripturam semper annos regiminis, ab unius morte, ad alterius obitum, numerare, ac proinde in idem temporis punctum, annos oppressionis et servitutis incidere. Itaque Moysi usque ad Josuæ regimen tribuuntur Num. 14, 34. Deut. 1, 3. anni completi - | 40 | Josuæ ad distributionem terræ, Jos.

14, 10. coll. Numer. 9, 1. et

cap. 13, 37. - - - -

7

C 5

Senio-

Senioribus, Jos.	31.	et Jud. 2, 7.	
supputatis aliorum temporibus,	-	-	10
Hothnieli, Jud. 3, 11.	-	-	40
Ehudi, Jud. 3, 30.	-	-	80
Deboræ et Baraco, Jud. 5, 31.	-	-	40
Gideoni, Jud. 8, 28.	-	-	40
Abimelecho, Jud. 9, 22.	-	-	3
Tholæ, Jud. 10, 2.	-	-	23
Jairi, Jud. 10, 3.	-	-	22
Jiphthacho seu Jephithæ, Jud. 12, 7.	-	-	6
Ibtzani seu Abezani, Jud. 12, 9.	-	-	7
Eloni, Jud. 12, 11.	-	-	10
Habdoni, Jud. 12, 14.	-	-	8
Simsoni, Jud. 15, 20. et 16, 31.	-	-	20
Heli, 1 Sam. 4, 18.	-	-	40
Samueli et Sauli, Actor. 13, 21.	-	-	40
Davidi, 2 Sam. 5, 4. 5. 1 Reg. 2, 11. et 1 Chron. 3, 4. 29, 27.	-	-	40
Salomoni, 1 Reg. 6, 1. coll. 2 Chron. 3, 2. anni completi	-	-	4
juxta §. V, n: 1.			
			Summa 480.

Quod hic ab Apostolo Paulo, Actor. 13, 21. Samueli et Sauli 40 anni regie tribuantur, patet evidenter:

1. Ex

1. Ex ipso anno*n* computo, ab exitu usque ad fundatum templum. Moses enim duxit populum per desertum annis 40. Judices, inclusi Josua et Senioribus, præfuerunt populo annis 356. David regnavit annis 40. Salomo annis 4. Hi anni collecti faciunt 440; reliqui ergo 40 anni, qui ad complendos illos 480, 1 Reg. 6, 1, sunt necessarii, licet expresse in veteri Testamento non extent, Samueli et Sauli, qui etiam populo præfuerunt, tribuantur, necesse est.

2. Ex notabilibus his temporum circumstantiis, nimir. manifestum est ex 1 Sam. 1, 25, etc. Samuelem, presidente Judice Heli Sacerdote, qui judicavit Israelem 40 annis, 1 Sam. 4, 18, natum, atque apud eundem educatum esse. Ponamus jam, Samuelem esse natum anno octavo Heli, tunc fuit 32 annorum, quum ipse populum post mortem Heli judicare cœpit. Cum vero populus efflagitaret regem, fuit 62 annorum, nam sacra scriptura 1 Sam. 8, 5, tradit, Samuelem tunc fuisse Senem, qua aetate omnino Senex dici et esse poterat. Præfuit ergo Samuel solus populo 30 annis, Jam ab ista populi, ut regem haberet, petitione,
ad

ad illud tempus quo Absalom adversus patrem seditionem movit, elapsi sunt 40 anni, 2 Sam. 15, 7. demtis hinc imperii Davidis 30 annis, remanent 10, quibus partim Samuel cum Saule, partim post Samuelem Saul solus, non quidem de jure, sicut primis duobus annis, 1 Sam. 13, 1. sed per usurpationem regnavit. Hi 10 additi 30 regiminis Samuelis annis, conficiunt illos 40 annos.

EPOCHA QVINTA.

Annorum 480.

§. XXII.

Aquinto regni Salomonis anno, quo tempulum primum fundatum fuit, ad quartum regni Joahimi, quo servitus seu captivitas babylonica coepit, elapsi sunt 410, hinc autem ad finem captivitatis babylonicae, seu ad annum Monarchiae Cyri primum, quo mandatum exiit, ut tempulum secundum ædificaretur, effluxerunt anni 70, qui juncti conficiunt 480. His additis ad 2994, (§. XV.) incidit finis

finis servitutis seu captivitatis babylonicae, in annum mundi 3474. Periodi Julianæ 4237.

§. XXIII.

Isti 480 anni computantur ex sacris literis hoc modo: Salomo in universum regnavit quadraginta annos, 1 Reg. 11, 42. et 2 Chr. 9, 30. inde subtrahito quadriennio, quod jacta templi fundamenta antecessit, 1 Reg. 6, 1. remanent - - - - - | 36
 Roboam, 1 Reg. 14, 21. et 2 Chron. 12, 13. |

regnavit annos	- - - - -	17
Abia, 1 Reg. 15, 1, et 2 Chron. 13, 2.	-	3
Afa, 1 Reg. 15, 9. et 2 Chron. 16, 13.	41	
Josaphath, 1 Reg. 22, 41. et 2 Chr. 20, 31.	25	
Joram, 2 Reg. 8, 16. et 2 Chron. 21, 5. -	8	
Achias, 2 Reg. 8, 26. et 2 Chron. 22, 2.	1	
Athalia, 2 Reg. 11, 3. et 2 Chron. 22, 12.	6	
Joas, 2 Reg. 12, 1. et 2 Chron. 24, 1. -	40	
Amasias, 2 Reg. 14, 1. et 2 Chron. 25, 1.	29	
Osius seu Azarias, 2 Reg. 15, 1. et 2 Chr. 26, 3.	52	
Joathan, 2 Reg. 15, 33. et 2 Chron. 27, 1.	16	
Achas, 2 Reg. 16, 1. et 2 Chron. 28, 1. -	16	
Ezechias, 2 Reg. 18, 1. et 2 Chron. 29, 1.	29	
Manasses, 2 Reg. 21, 1. et 2 Chron. 33, 1-	55	
Ammon, 2 Reg. 21, 19. et 2 Chron. 33, 21.	2	
Josias, 2 Reg. 22, 1. et 2 Chron. 34, 1.	31	
Joachas regnavit tantum menses tres, qui pertinent ad annum primum Joakimi,	31	
2 Reg. 23, 31. et 2 Chr. 36, 1.		

Jeho-

Jehojakim seu Joakimi, 2 Reg. 24, 1, et
2 Chron. 36, 6. Regnavit annos 3. 3

Anno enim regni sui tertio exeuente,
Dan. 1, 1. et quarto inceunte, Jer. 25, 1.
venit in potestatem Nebuchadnetzaris
Babyloniae regis, anno imperii ejus pri-
mo, Jer. 25, 1. Unde incipiunt anni
captivitatis babylonicae, Jer. 25, 11. 70

Summa 480.

§. XXIV.

Quandoquidem animus est nobis, se-
cundum sacra oracula, servitutem seu
captivitatem babylonicam, duarum tan-
tum Judæ et Benjamin, non autem assy-
riacam, decem Israelis tribuum, hic per-
texere, merito pothabitis factiosi regi-
minis Israelitici temporibus, eorumque
cum annis regni Judæ hic non necessaria
collatione, solos tantummodo imperii re-
gum Judæ annos, quibus regnaverunt
Davidis posteri, a quinto Salomonis ad
quartum regis Joakimi annotavimus, ad-
ditis insuper diversis sacræ scripturæ locis,
unde constaret, nullum fere esse discri-
men, quomodocunque supputentur illi
410 anni, sive ex Regum sive ex Chro-
nicorum libris. De hac autem temporam
sup-

supputatione, quam a quinto Salomonici regiminis anno inchoauimus, nemo est, qui dubitare possit, quum nobis ordine a scriptura definito procedant ista tempora, quorum captivitatem babylonicam esse terminum, omnes uno ore fatentur.

At unde illa captivitas babylonica, quæ annis septuaginta definitur, sit inchoanda, non idem censem Chronologi. Quare omissa opinione Veterum, qui 70 annos captivitatis, a regis Josiæ anno 13, cuius Jeremias cap. 25, 3. meminit iniisse, eosdemque anno primo Cyri (Epochæ persicæ) finiisse arbitrantur; quum certo certius sit, eo anno Cyrum, utut Persicæ Monarcha tunc fuerit, Babyloniam nondum imperasse, et per consequens nec Judæos, invito Babyloniam rege, a servitutis jugo liberare potuisse.

Recentiorum præcipuas hic tantum sententias in medium proferemus, denique mentem nostram, quid sentiamus, libere, modeste tamen, aperiemus.

§. XXV.

Multi sunt, qui existimant, initium captivitatis babylonicae referendum esse ad exilium

exilium regis Jechonias, qui etiam dicitur Jechonias, Jer. 24, 1. et Matth. 1, 12.

Verum qui ita sentiunt, ut exilium Jechoniæ sit initium servitutis babylonicae, etsi habent, quod pro se dicant, tueri tamen et retinere thesin suam nequeunt. Nam

1. Captivitas Jechoniæ contigit anno octavo imperii regis Babylonie, 2 Reg. 24, 12. postquam illius pater Joakim in potestatem regis Nebuchadnetzaris, anno regni ejus primo, Jer. 25, 1. jam venit, et vincitus catenis duabus chalybeis in Babyloniam abductus fuit, 2 Chron. 36, 6. exportatis simul instrumentis domus Dei et populi judaici flore, Daniele, Chanania, Misaele, Azaria, ac multis aliis cum ex semine regio, tum ex regni proceribus, Dan. 1, 2, 3. 6. postea tamen in Judæam remissus et suæ dignitati redditus, tribus annis post ipsam deportationem, regnum tenuit precario, data et obligata Nebuchadnetzari fide sua, quam tamen non servavit, 2 Reg. 24, 1. ideo tanquam perjurus a Nebuchadnetzare denuo victus et tandem occisus, fuit abjectus insepultus, juxta vaticinium Jeremiæ cap. 22,

18. i. 9. et cap. 36, 30. si igitur sub Joakimo coepit captivitas Babylonica, ut infra etiam (§. XXVIII.) demonstrabitur, non potest initium ejus referri ad Jechoniam, praesertim quum ipsum Nebuchadnezzar ceu viator regem efficerit in terra *Jebudæ*, Jer. 37, 1. et postea pro suo arbitrio constituto rege Sedekia, deportaverit in Babyloniam, 2 Chron. 36, 10. ubi etiam mortuus est, secundum prophetiam Jeremias, cap. 22, 26.

2. Matthæus Evangelista cap. I, II, expressis verbis docet, Jechoniam genitum esse ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος in transportatione Babylonis, seu tempore transportationis babylonicae, et vs. 12. dicit: μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, post transportationem autem babylonicam, Jechoniam genuisse Salathielem. Quod si natus est Jechonias ipso exilio babylonici tempore, et post transportationem genuit Salathielem, non potuit sub eo incipere captivitas babylonica, praesertim quum post patrem suum regi Babylonie tributarum factum regnaverit, adeoque jam ante eum illa servitus inceperit, quæ annis septuaginta definitur. Jer. 25, 11.

3. A Jechonie temporibus, seu ab anno imperii Nebuchadnetzaris octavo, 2 Reg. 24, 12. usque ad Epocham Cyri babylonicam, secundum Berossi et Ptolomei calculum, nulla arte *septuaginta servitutis seu captivitatis anni*, Jer. 25, 11. anno primo monarchiae Cyri finiti, 2 Chr. 36, 22. numerari possunt, ultra farentibus ipsis istius sententiae patronis, qui ideo etiam novum Cyri initium fingere necesse habent, et ad eum finem voces hebræas 2 Chron. 36, 22. בָשְׁתַת אֶחָת לִמְדֹשׁ i. e. *anno primo Cyri*, ita sinistre vertunt: *anno quodam Cyri*, ut tantum habeant, quomodo validum hoc argumentum eludant.

Ergo initium captivitatis babylonicae, quæ annis 70 definitur, a tempore transportationis Jechonie deduci neutiquam potest.

§. XXVI.

Instant tamen viri eruditæ, Ezechielem a Jechonie captivitate annos numerare, ut annum captivitatis *quintum*, cap. 1, 2. *sexturn*, cap. 8, 1. *septimum*, cap. 20, 1. *nonum*, cap. 24, 1. *decimum*, cap. 29, 1. *undecimum*, cap. 30, 20. *duodecimum*, cap.

cap. 32, 1. et denique ultimum quintum,
cap. 40, 1. ideoque initium servitutis
babylonicae a capto Jechonia deducen-
dum esse.

Sed etiam si ambabus manibus conce-
damus, Ezechielem quosdam captivitatis
annos enumerare a capto Jechonia, cum
quo ipse Ezechiel Propheta fuit in capti-
vitatem abductus, Ezech. 1, 1. eam tamen
temporis notationem negamus ipsum re-
ferre ad initium annorum septuaginta, qui
babylonicae transportationi destinati erant
a Deo, Jer. 25, 11. quemadmodum id
factum a Daniele videmus, Dan. 9, 2. ubi
potissimum spectantur hi anni, sicuti et
hebdomadæ septuaginta, quæ his captivi-
tatis babylonicae anni septuaginta sic re-
spondent, ut eam summam septies refer-
rant, qua totius judaicæ gentis contine-
tur status, usque ad Messiae exhibitionem
ejusque excisionem.

Ezechiel enim annos exilii sui et suo-
rum consortium a capto Jechonia recen-
set: dicit namque expresse נְגִזָּה a de-
portatione nostra, Ezech. 40, 1. ut autem
licet cuivis annos, a quacunque re no-
tabili voluerit, numerare sufficere licuit quo-

D 2 que

que Ezechieli Prophetæ certos annos, quibus revelationes ipsi factæ sunt, a suo exilio sub Jechonia annotare, sicuti annotavit annum tricesimum, cap. I, I. et vicesimum septimum, cap. 29, 17. quorum illum procul dubio putandum censuit, a quodam, qui tunc præter Nebuchadnetzarem in Chaldæa imperaverat, omnibus notissimo rege, non adjecto idcirco ejus nomine, sicut et Nehemias id facit, cap. I, I. et non ab invento legis libro, anno Josiæ decimo octavo, 2 Reg. 22, 8. ut multi ex Judæis et Christianis falso opinantur, quod et recensuisse sufficit refutasse; hunc autem putandum duxit a proxime exacto Jobelæo, et non ab abducto Jechonia, ut pervulgata est opinio; qui enim ita sentiunt, eos oportet asserere, Ezechielem nullum temporis ordinem servasse, sed ab anno captivitatis decimo, cap. 29, I. mox eodem capite vs. 17. ad annum vicesimum septimum, capite autem sequenti 30, 20. ad annum undecimum processisse, atque ita sine ulla causa ὑπερονθετοῦ fecisse, suamque prophetiam non parum obscurasse. Cujusmodi methodus in sanctum Prophetam, qui alias annorum ordinem non neglexit,

s. Q.

plane

plane non cadit. Quonobrem ista obiectio, ex enumeratione quorundam annorum Ezechielis petita, hic locum non habet.

§. XXVII.

Alii censent servitutem seu captivitatem septuaginta annorum babylonicam iniisse anno Sedekiae regis undecimo, quo regnum Judæ sublatum, et templum Salomonis solo æquatum fuit cum ipsa urbe Jerusalem, per Nebuchadnetzarem seu Nabuchodonosorem babylonium Monarcham.

Sed qui ita sentiunt, ut excidium hierosolymitanum sit initium septuaginta annorum captivitatis babylonicae, graviter quoque hallucinantur. Nam

1. Excidium urbis et templi, abducto in captivitatem excæcato Sedekia, factum est anno Nebuchadnetzaris decimo nono,
2 Reg. 25, 8. quum servitus septuaginta annorum babylonica jam cœperit anno regni ejus primo, Jer, 25, 1. 11. ab hoc enim tempore regnum Judæ imperio babylonico semper paruit, et ut aliæ gentes, sic quoque gens Judæorum *servire debuit Nebuchadnetzari, ejusque filio et nepoti,*

*usque dum obtinat Monarchia Perfidis, juxta
sacrum oraculum, Jer. 27, 7. et 2 Chron.
36, 20. Cum autem Sedekias a Nebu-
chadnetzare rex super Judam et Jerusalem
constitutus fuerit, 2 Reg. 24, 17. et
2 Chron. 36, 10. ideoque ejus imperio
obnoxius jam factus, postea malitiose
contra ipsum rebellaverit, Jer. 52, 3. me-
rito ab eodem propter perfidiam fuit sup-
plicio affectus, a quo propterea non pot-
est servitus septuaginta annorum baby-
lonica inchoari.*

2. Captivitas babylonica contigit
etiam anno Nebuchadnetzaris vicefimo ter-
tio, quo Nebuzaradan *præfectus satellitum,*
septingentos quadraginta quinque Judæos
Babylonem traduxit, Jer. 52, 30. ab hac
autem traductione nemo, quantum mihi
quidem constat, captivitatis annos solet
numerare, quo jure ergo *a traductione*
octingentorum triginta duorum Judæorum
sub Sedekia, Jer. 52, 29. captivitatis ba-
bylonicæ anni numerari debeant? non
video; an propterea, quod octoginta
septem plures fuerint Judæi? judicent alii;
nam si multitudo aliquod hic debeat ferre
patrocinium, multo plures Judæi sub Jecho-
nia Babylonem sunt traducti, 2 Reg.

24, 14. nec tamen inde captivitatis babylonica annos esse numerandos, evicimus supra (§. XXV.) quapropter neque a traductione Judæorum, *ex infima plebe* 2 Reg. 24, 14. sub Sedekia, septuaginta captivitatis babylonica anni numerari possunt.

3. Si septuaginta anni servitutis babylonica, ab excidio urbis et templi hierosolymitani sub Sedekia debeant numerari, exitus eorum pertinet usque ad Darii Hyrcanidis tempora, concedentibus ipsis hujus sententiæ patronis, qui expresse dicunt, *bos septuaginta annos omnino extendi usque ad annum 2. Darii Hyrcanidis.*

Admissa vero hac hypothesi, serviissent Judæi etiam regibus Persarum, nempe Cyro, Cambysi, Smerdi mago, et Dario Hyrcanidi, quod est contra expressa sacræ scripturæ dicta, Jer. 27, 7. et 2 Chr. 36, 20. Ubi *Judei tantum Nebuchadnezzari et filii ejus servituri dicuntur, usque in regnum Persarum exclusive.* Quamobrem servitus septuaginta annorum babylonica, ab excidio urbis et templi sub Sedekia, non potest inchoari.

4. Annus desolationis hierosolymitanæ sub Sedekia fuit Sabbathicus, affirmante

D 4

Jer.

Jeremia Proph. cap. 34, 8. 9. 14. 15. etc.
coll. 28, 1. ubi expresse dicitur: *annum primum Sedekiae, fuisse quartum*, scil. in Cyclo sabbathico, ac proinde annum ejusdem regis undecimum et ultimum, quo desolatio Hierosolymæ evenit, 2 Reg. 25, 2. oportet Sabbathicum fuisse. Unde denuo numeratis septies annis Sabbathicis, secundum constitutionem divinam, Levit. 25, 8. mansit in ista desolatione terra Iudeorum, **עַד יְרָצָתָה אֶת־רִשְׁבֹתָהּ** *donec libenter exegisset hæc sua Sabbathæ,* 2 Chron. 36, 21. annos quadraginta novem; septies enim septem, tot redditum annos; quibus si addatur annus primus Darii Medi, Dan. 9, 1. effluxerunt in universum a desolatione hierosolymitana, usque ad Cyrus Esr. 1, 1. tantum quinquaginta anni, qui quidem multum faciunt ad complementum illorum septuaginta annorum, Jer. 25, 11. ipsos tamen septuaginta servituti a Deo destinatos annos non conficiunt; dicitur enim expresse: *omnibus diebus desolationis quievit*, scil. **לְמִלְאֹת הַאֲרֻךְ** *hæc terra שָׁבֵעִים שְׁנָה ad completere*, i. e. *ut compleret septuaginta annos*, 2 Chron. 36, 21.

Quodsi

Quodsi tantummodo complevit, certe non exegit in ista desolitione שָׁבֵעַם שְׁנָת שְׁבָתָה תֹּהֶה septuaginta annos, sed solum septies septem, seu quadraginta novem annos.

Tantum ergo abest, ut iste locus, ad quem contrariæ opinionis assclæ provocant, ipsis patrocinetur, ut potius eorum sententiam funditus evertat, nostram vero mentem valide confirmet, dum asserimus atque demonstramus, servitutem septuaginta annorum babylonicam, a desolitione hierosolymitana sub Sedekia, inchoandam non esse.

§. XXVIII.

Revocatis sub examen diversis opinionibus, (§. XXV. XXVI. XXVII.) quum eas deprehenderim magis ficalneis quam solidis argumentis niti, non possum non quin illorum accedam sententiæ, qui servitutem seu captivitatem septuaginta annorum babylonicam, a primo Nebuchadnetzaris, et quarto Joakimi anno inchoandam esse statuunt. Hanc enim sententiam magis veritati licere, liquet:

1. Ex expressis Jeremiæ Prophetæ verbis, cap. 25, l. 11. 12. 15. 17. et 18. Verbum, quod fuit ad Jeremiam, contra totum populum Iudeæ, anno quarto Joakimi (ineunte,) qui est annus primus Nebuchadnetzaris, regis Babylonie: Erit tota terra ista vastissimæ desolationi; ac servient gentes istæ, regi Babylonie, septuaginta annis. Deinde completis septuaginta annis, animadvertis in regem Babylonie, et in gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem ipsorum, denique in terram Chaldeorum; exponamque gentem illam, desolationibus perpetuis. Quare sic edixit Dominus, Deus Israelis, mihi, suum poculum vini bujus excandescientia, e manu mea; et bibendum da istud, omnibus illis gentibus, ad quas ego mitto te. Itaque sumsi poculum excandescientia, e manu Domini, et bibendum dedi omnibus istis gentibus, ad quas mittebat me Dominus. Nempe Hierosolymis et civitatibus Iudeæ, regibusque ejus et principibus ejus, tradendo eos vastissimæ desolationi, sibilo, et maledictioni, sicut jam fit hodierno die.

Cum istis Jeremiæ verbis consentanea sunt dicta Danielis Prophetæ, qui tum temporis Babylonem captivus abducens fuit,

fuit, quando cap. I, I. 2. 4. 6. ita scribit: *Anno tertio (exeunte) regni Joakimi regis Iude; venit Nebuchadnetzar rex Babylonie, Hierosolymam, et obsedit eam.* Postea tradidit dominus in manum ejus, *Joakimum regem Iude, et partem vasorum Domus Dei, qui deduxit eos, (scil. Joakimum 2 Chron. 36, 6. et qui cum ipso erant) in terram Sinharis (ubi erat) delubrum dei ejus; Vasa vero illa intulit, in gazophylacium dei sui.* Edixit etiam rex Aspenazo, praefecto cubiculariorum suorum, ut adduceret e filiis Israelis, tum ex semine regio, tum ex proceribus; Pueros in quibus nullum esset vitium, elegantes aspectu, sagaces ad omnem sapientiam, capaces cognitionis, atque attendentes scientiae, et in quibus esset facultas standi, in palatio regis: utque doceret eos literas, et linguam Chaldaeorum. Fuit autem inter hos, e filiis Iude, Daniel, Chanania, Misael, et Hazaria.

Hic quisque cernere potest, uno eodemque temporis punto, scil. anno primo Nebuchadnetzaris, et tertio Joakimi exeunte, quarto autem ineunte, et obfisionem et expugnationem urbis Hierosolymæ, non sine magna ejus ruina contingisse,

tigisse, adeoque uti anno regni Nebuchadnetzaris octavo nono, propter perfidiam regum Judæ, integrum urbis desolationem seu excidium evenisse, 2 Reg. 25, 8. sic anno ejusdem regis primo, initium istius desolationis, simulque initium cum servitutis tum captivitatis, abductis Babylonem multis ex semine regio obsidibus, coepisse; addit namque Jeremias: *הַיּוֹם כִּי יְהוָה sicut jam fit hodierno die*, vs. 18.

Quamvis enim tres vel quatuor servitutis seu captivitatis gradus facile concedi queant; tamen una tantum Jeremias est septuaginta annorum servitus seu captivitas, ratione sui initii et finis.

Jam si finis illorum septuaginta annorum, Jer. 25, 11. et 12. est annus Monarchia Cyri primus, 2 Chron. 36, 22. et Esr. 1, 1. quo anno et destructio imperii babylonici, et libertas populi judaici contigit, ut sua Vaticinio Jeremias constaret veritas, cap. 25, 12. et 29, 10. certe initium eorundem septuaginta annorum, sit annus regni Nebuchadnetzaris primus, necesse est; hoc enim anno, et potentia septuagenaria imperii babylonici sub Nebuchadnetzare invaluit, et servitus

vitus septuagenaria regni Iudee, sub Joakimo cœpit; ideo Jeremias uno eodemque capite 25. et septuaginta servitutis annos, et primum istum Nebuchadnetzaris annum studio annotavit, ut sciremus, unde computum illorum septuaginta annorum, inchoare deberemus.

2. Ex S. Matthæi Evangelio cap. 1. ubi recensentur *ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεὰς δεκαέσσαρες*, a Davide usque ad transmigrationem babyloniam progenies quatuordecim, ut est vs. 17. et quidem hoc ordine: 1) *Salomon*, vs. 6. 2) *Roboam*, 3) *Abia*; 4) *Aſa*, vs. 7. 5) *Josaphat*, 6) *Joram*, 7) *Ozias*, vs. 8. 8) *Joatham*, 9) *Achias*, 10) *Ezekias*, vs. 9. 11) *Manasse*, 12) *Amon*, vs. 10. 13) *Josias*, 14) *Joakim*, vs. 11. Ubi ex fide veterum codicum græcorum, apud Fabrum stapulensem in ejus in Evangelia Commentariis, et in editione Roberti Stephani, ita legitur: *Ιωσίας δὲ ἐγένητε τὸν Ιωάκεμον, Ιωάκειμ δὲ ἐγένητε τὸν Ιεχονίαν*, i. e. *Josias autem genuit Joakimum; Joakim autem genuit Jechoniam*, scil. *ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος*, tempore transmigrationis babylonica. Unde evidentissime

me

me patet, transmigrationem babylonicam, ad quam usque quatuordecim progenies numerantur, iub Joakimo, qui ordine est decimus quartus, evenisse, ideoque captivitatem septuaginta annorum babylonicam, a quarto regni Joakimi, et primo Nebuchadnetzaris anno, quo illa transmigratione contigit, inchoandam esse.

3. Ex accurato illorum septuaginta annorum, a primo Nebuchadnetzaris, ad primum annum Cyri, calculo, cum sacro cum profano. Etenim sacra historia expressè docet, ab anno regni Nebuchadnetzaris primo, Jer. 25, 1. quo obsidio et expugnatio urbis hierosolymitanæ, atque captivitas Joakimi contigit, Dan. 1, 1. 2. ad desolationem hierosolymitanam, elapsos esse, 2 Reg. 25, 8. annos 19.
 Deinde in hac desolatione terram judaicam exegisse Sabbathum suum, 2 Chron. 36, 21. coll. Lev. 25, 8.
 h. e. Septies septem seu annos 49 quibus additi, post captiam Babylonem, anni 2 a primo Darii Medi, Dan. 9, 1. ad primum Monarchiæ Cyri, elapsi, Est. 1, 1. conficiunt accuratissime annos illos 70.
4. Pro-

4. Profana historia cum sacra collata, unde illa suum lumen cipit, totidem quoque annos, a primo regni Nebuchadnetzaris anno, usque ad Monarchiam Cyri babyloniam, effluxisse evincit. Canon namque Claudi Ptolomæi, tribuit regimini Nebuchadnetzaris, qui ipsi est Nabonassarus, annos quadraginta tres. Quamvis vero aureus hic canon sit, nobis charus, charior tamen est mihi sacræ scripturæ, quæ omni auro est pretiosior, veritas. Etenim 2 Reg. 25, 27. 28. ita memoriæ proditum est: *Postea fuit tricesimo septimo anno a deportatione Jechoniæ, regis Judæ, duodecimo mense, vicesimo septimo die mensis: ut efferret Ewilmerodach, rex Babylonie, anno quo regnare cœpit, caput Jechoniæ, regis Judæ, e carcere. Cum quo loquutus est benignissime: et posuit solium ejus supra solium reliquorum regum, qui erant secum in Babylonie.*

Inde clarissime patet, anno Jechoniæ tricesimo septimo completo, (adjicitur enim mensis et dies, quod arguit annum tricesimum octavum currentem, juxta §. V. n. 1.) ex quo is fuerat Babylonem abductus, et Nebuchadnetzarem obiisse, et Ewilmerodachum ipsi in regimine successisse,

cessisse; cum vero Jechonias fuerit captivus abductus anno regni Nebuchadnetzaris octavo, 2 Reg. 24, 12. necessario sequitur, annis completis

45

Nebuchadnetzarem imperium tenuisse, quum octo et triginta septem efficiant quadraginta quinque: et totidem annos tribuit quoque Megasthenes. Immo ipse Ptolomæus facile hic cum sacra scriptura concordabit, si istis quadraginta tribus annis, quibus Nebuchadnetzar solus imperavit, jungantur duo anni ab expeditione hierosolymitana elapsi, quibus Nebuchadnetzar una cum patre suo Nabopolassaro regnavit; hi enim additi conficiunt illos quadraginta quinque. Reliquis viginti quinque annis, quid ad complendos illos septuaginta annos faciunt, regnaverunt Nebuchadnetzaris filii, usque dum obtineret Monarchia Persis, 2 Chron. 36, 20. Quamdiu autem quisque eorum ad gubernacula reipublicæ babylonicæ federit, sacra quidem scriptura non intermorat,

morat, cum aliunde jam constet, illos septuaginta annos, a primo Nebuchadnetzaris ad primum annum Cyri, accurate effluxim, ut paulo supra (n. 3.) ex sacris literis demonstravimus; Ptolomæus tamen Nebuchadnetzaris filio Ewilmero-dacho, quem ille Ilwarodatum appellat, adscribit annos regiminis 2

Neriglissaro autem seu Nericaslō-llassaro in saeta scriptura Jer. 39, 13. Nergalsaretzer dīcto, Nebuchadne-tzaris genero, qui Ewilmerodachum affinem suum nefarie interfecera, atque ita expulso Belsatzare Ewil-merodachi filio, et Nebuchad-netzaris nepote, injuste regnum occupaverat, tribuit annos 4

Continuata deinde successione ad La-bosordachum filium ejus regnum per-venit, apud quem novem tantum menses hæsit, ut scribit Josephus Lib. X. Antiqu. cap. 12. Quoniam vero novem isti menses, anno regiminis Neriglissari seu Ne-ricaslolaslari ultimo, a Ptolomæo annumerati sunt, nulla idcirco hu-

E jus

jus Labosfordao*i* seu Laborosoar-
chodi in cano; e*e* ejus fit mentio.

Interea Belzatzar hæreditario re-
gno exutus, ad Medos perfugit, et
ideo, quia apud eos tempore exilii
sui versabatur, appellatus est a Ba-
byloniis *Nabonadius*, h. e. *celsitudo*
extorris, *princeps exul*; נֶבֶל Nebo
enim vel *Nabo* significat *celsitatem*,
a radice etiam Arabibus usitata
נָבֵה *excitari, erigi in altum, cel-*
sum esse; unde quoque mons Moa-
bitarum *Nebo*, quasi *celsum culmen*,
Deut. 34, 1. item idolum babylonici-
cum *Nebo*, quasi *celsum numer*, Jes.
40, 1. et *coelum* in lingua illyrica
Nebo, et polonica *Niebo*, quasi
celfissima regio, nominationem suam
acceperunt; נָד nad autem apud
Hebreos et Chaldæos *vagum, exu-*
lem notat, Genes. 4, 12. a radice
נַר incertis *sedibus errare, vagari,*
exulare, Prov. 26, 2. Dant.
4, 11. etc.

Iste ergo *Nabonadius*, seu ut ab
Herodoto, per alternationem lite-
rarum *eiusdem organi*, nomen ef-
fertur

fertur *Labynatus* juxta Ptolomæi canonem regnavit annos

17

Restant adhuc, a capta Babylo-
ne, anni regiminis

2

Dario Medo cum Cyro Persa com-
munes. Ambo enim isti reges cum
suo exercitu Babylonem expugna-
runt, et occiso Belsatzare, Nebu-
chadnetzaris nepote, Dan. 5, 11.
coll. Jes. 14, 22. regnum ejus ob-
tinuerunt, sicut Dan. 5, 28. ex-
presse dicitur: *regnū Belsatzařis*
traditū esse. לְמָדִי וּפֶרַס Medo et
Persæ, h. e. *Dario regi Medorum,*
Dan. 6, 1. et *Cyro regi Persarum,*
Esr. 1, 1. *Cujus ceu muli persici ad-*
jutor futurus erat Medus. ut loquitur
Megasthenes de prophetia Nebu-
chadnetzaris in Babylonios paulo ante
mortem suam edita, apud Eusebium
Præp. Ev. Lib. IX. Quare summo-
pere hallucinantur illi, qui cum il-
lustri Scalligero putant, Darium
hunc fuisse Nabonadium, non ani-
madvertentes, quod *Darius natione*
Medus, Dan. 9, 1. *Nabonadius vero*
gente Babylonius fuerit, ut assérerit
Berosus apud Josephum. Quod si

E 2

ergo

ergo Darius Medus, in expugnanda Babylone, Cyri adiutor fuit, et idcirco ab ipso ^{רַפֵּךְ} הַמֶּלֶךְ *rex factus*
seu constitutus ^{בְּשָׁרוֹם} עַל מְלָכָה *in regno Chaldaeorum*. Dan. 9, 1.
 oportet eum duos istos regiminis
 annos cum Cyro habuisse commu-
 nes, quos quia Ptolomæus septen-
 ni, juxta Xenophontem, Cyri Mo-
 narchiæ babylonicae annumeravit,
 nullam propterea hujus Darii fa-
 cit mentionem. Omnes isti anni
 collecti conficiunt annos illos - -

70

Unde satis superque constat, servitu-
 tem seu captivitatem septuaginta anno-
 rum babylonicam, sub Joakimo anno
 regni ejus quarto, et Nebuchadnetzaris
 primo, a quo computus illorum annorum
 accurate deducitur, cœpisse.

EPO-

EPOCHA SIXTA.

Annorum 560

§. XXIX.

A fine captivitatis babylonicæ, seu a liberatione per Cyrum Corporali, usque ad finem vitæ Messiæ, seu ad liberationem per Christum spiritualem, quam morte sua nobis credentibus acquisivit, elapsi sunt anni 560. His additis ad 3474, (§. XXII.) incidit mors Christi pro nobis in cruce obita, in annum mundi 4034, diem 15 mensis Nisan, Periodi Jul. 4797. demtis autem inde 34 vitæ Christi annis inchoatis; incidit Christi Natalis in annum mundi completum 4000, diem 15 mensis Tifri, Periodi Julianæ 4763.

§. XXX.

Ihos 560 annos, itidem ex sola scriptura, non exclusa tamen, ut Beronaldi assicurare faciunt, historia exotica, quæ historiæ sacre omnino ancillatur, ita demonstramus.

E 3

Daniel

Daniel Propheta, qui sub Joakimo fuerat Babylone a captivus abductis, quum anno primo Darii Medi animadvertisset eis libris sacris, tempus liberationis ex captitatem babylonica instare, numerumque septuaginta annorum, de quibus fuerat verbum Domini ad Jeremiam Prophetam jam jam compleri, cap. 9, l. 2. addidit faciem suam ad Dominum Deum, vs. 3. et inter alia, pro liberatione populi sui, et reaificatione sanctuarii desolati, vs. 16. et 17. ita precatus est:

Domine, secundum totam summamque iustitiam tuam, avertat se jam ira tua, et excandescens tua, a civitate tua Hierosolyma, monte tuo sancto; nam propter peccata nostra, et propter iniquitates patrum nostrorum, רִגְשָׁלָם וְעַמּוֹן Hiesolyma populusque tuus, opprobrio sunt, omnibus circumstantibus nos. Nunc itaque, ausculta Deus noster, orationi servi tui, et precationibus ejus, et fac, ut luceat facies tua מְקֻדָּשָׁה עַל־סְנֵתֶן super Sanctuarium tuum, quod desolatum est: (idque fac) propter Dominum.

Ad istas Danielis preces, Angelus Gabriel, iussu Dei, attulit vs. 23. hoc responsum;

In

רְצָאֵת בְּרִבְרַת
In principio prectionum tuarum רְצָאֵת בְּרִבְרַת prodiit edictum; (præcul dubio Achmethæ, in provincia Media, siquidem illic postea in archivō inventum est, Esr. 6, 2.) Ego autem veni, ut (illud tibi) indicarem, quia desideratissimus es: Itaque adverte, בְּרִבְרַת ad istud edictum, et attende, בְּמִרְאַת ad hanc prophetiam. Hic Angelus hortatur Danielem, primo ut Edictum illud, quod jam (Achmethæ) prodiit, et mox per totum regnum scripto promulgabitur, bene confidoret, in eo enim continetur desiderata illa et populi sui captivi liberatio, et Sanctuarii desolati cum Hierosolyma reædificatio. Cujusmodi edictum 2 Chron. 36, 22. 23. literis ita proditum est: Postea anno primo, Cyri regis Perfidis, ut compleretur verbum Domini, (dictum) ore Jeremia; excitavit Dominus, spiritum Cyri regis Perfidis, ut promulgaret mandatum *), per totum regnum suum, atque etiam scripto dicendo: Sic edit, Cyrus rex Perfidis, omnia regna terræ, tradidit mihi, Dominus Deus cælorum, et ipse commisit mihi, ut reædificem sibi בית בְּרוּשָׁלָם domum, cum **) Hierosolyma, quæ (est) in Iudæa; quis igitur est inter vos מִקְרָעֵן - עֲמֹן de toto populo

eius? Dominus Deus eius sit cum eo,
וְיָעַל
et abeat.

*) Hebraicum אֶת signifies etiam *mandatum*, Exod. 5, 2. Jos. 24, 24. etc. a radice אָנָה *sonare, dicere, pronunciare*.

**) Præfixum כ signifies quoque *cum*, Exod. 10, 9. Jud. 11, 34. Ps. 99, 6. etc. Ita hic etiam esse vertendum, res ipsa docet; nam non solum *domum Domini*, et *domum regis*, sed etiam *omnes domos Hierosolymæ igne combusserunt, omnesque muros ejus destruxerunt Copiæ Chaldaeorum, quæ erant cum præfecto Satellitum*, Jer. 52, 13, 14. Reædificatio ergo et templi et urbis hierosolymitanæ erat necessaria, juxta Jesai. 44, 28.

Secundo monet, ut simul probe attendat ad sequentem (§. XXXI.) Prophetiam: hæc enim a promulgatione edicti, ut dicit vs. 25. est inchoanda, in qua comprehenditur spiritualis per Messiam liberatio, corporali illa, a Daniele tantopere desiderata, longe major ac illustrior; ad istam autem per mortem Messiac ex captivitate infernali liberationem, præcise sunt a Deo definitæ super populum et urbem sanctam eousque perstiruram, septuaginta hebdomadæ annales, quæ septuaginta captivitatis babylonicae annis sic respondent, ut eam

eam suminam septies referant; septies enim, septuaginta faciunt quadragesitos nonaginta annos.

Quoniam vero reædificatio templi et urbis, ejusque moenium, debebat fieri **בְּאַזָּקָה בְּהִעַת** *in angustia temporum*, monente Angelo vs. 25. et eo ipso pausam notabilem, ab alio Angelo Zach. 1, 12. jam annotatam, tece hic insinuante, evenit, ut, alternis vicibus ædificatio templi, a jaëtis ejus sub Cyro fundamentis, Esr. 3, 10. procederet vel cessaret, prout reges Persarum bene vel male erga Judeos erant affecti, referente Esra cap. 3, 4, 5, et 6, (§. XXXVII. n. 2.) Ut autem *ædificationis intercalaris* annos 49, (scil. a libertate, per Cyrum reddita) septem hebdomadis comprehensos, ipse Angelus Gabriel vs. 25. annotavit, sic *cessationis intercalaris* annos 70, quos viri docti cum 70 captivitatis babylonicae annis jamdiu, anno nempe primo Cyri Esr. 1, 1. elapsis, male confundunt, alter Angelus Zach. 1, 12. retulit*), eosdemque ut prior Angelus tece, sic posterior ceu interpres ejus, aperte hic nobis insinuavit, adeo ut hosce 70 annos cessationis æque ac 49 ædificationis, ad septuaginta hebdomadas

earumque primum intervallum pertinere, nullus sit dubitationi locus. *Nihil enim fere de obscuris scripturarum sanctorum locis erat, quod non planissime dictum alibi reperiatur*, ut docet S. Augustinus Lib. 2. de doctr. Christ. cap 7.

*) *Istis verbis: quibus indignatus es* עַת שְׁבָעִים *bis septuaginta annis. Quorum explicationem, frustra, Jesuita Ribera, a sanctis, precibus efflagitavit.*

Istis itaque *septem* *hebdomadis* seu 49 annis ædificationis, et interpositis 70 annis cessationis, additæ *sexaginta* *duæ* *hebdomadæ* seu anni 434, vs. 26. item *una* *hebdomada*, seu anni 7. vs. 27. conficiunt a fine captivitatis babylonicae, ad finem vitæ Christi annos 560, quibus tandem sicutur computus annorum a creatione mundi, ad exhibitionem et excisionem Messias, ex sola sacra scriptura veteris Testamenti, sine ullo hactenus profanæ historiæ, quam tamen hic non excludimus, adminiculo deducimus.

§. XXXI.

Ipsam autem de liberatione spirituali Prophetiam, (ad quam æque ac ad illud edictum

edictum vs. 23. a quo hæc prophetia erat inchoanda vs. 25. Daniel bene attendere debebat,) Angelus Gabriel loco supra (§. XXX.) citato, nempe cap. IX. ita proponit:

Vs. 24. *Hebdomadæ septuaginta, præcise definitæ sunt super populum tuum, et super urbem tuam sanctam; ad cobibendum prævaricationem, ad obsignanda*) et absundenda peccata, ad expiandam iniquitatem, et ad adducendam justitiam seculorum i. e. perennissimam: Adeoque ad obsignandam visionem ac prophetiam, et ad ungendum, (scil. Messiam Duxem vs. 25.) sanctissimum.*

*) Vox hæc סְמִינָה Circello Masoretico notata, arguit formam Veterum contractam ex duabus dictionibus exaggerationis et uberioris explicationis causa. Unde genina emergit lectio, altera secundum consonantes in בְּנֵי seu ipso textu, altera juxta vocales et masoram in בְּנֵי seu marine posita. Utraque ergo hic, non alterutra, ut faciunt Interpretes, lectione restenta, sensus evadit magis emphaticus: סְמִינָה וְלֹא בְּנֵי et ad obsignandum, (i. e. abscondendum et a Conspectu Dei remoyendum) et ad absundendum scil. peccata, non ut hæc non sint, sed ut non imputentur credentibus, a radice בְּנֵי sigillum impri- mere,

mere, obfignare, et a radice סָרֵךְ finiri, absurum. Sicut scribitur contracte: מִלְחָמָה וְבַצּוּרָה cum reges tum legata, scil. prodire solent (in bellum) 2 Sam. XI. i. a radice שָׁרֵךְ regere, regnare, et a rad. שָׁרֵךְ mittere. Sic שָׁרֵךְ contracte pro שָׁרֵךְ שָׁרֵךְ pauper capitis, i. e. pauperrimus, blutarm, 2 Sam. XII, i. a rad. שָׁרֵךְ egere, et a rad. שָׁרֵךְ antecedere etc. De istis veterum Hebreorum formis loquendi et scribendi contractis, videri poterunt institutiones hebraicæ cum græcis meis harmonicæ, quas si Deus vitam et meliorem fortunam concederit, in lucem emittam.

Vs. 25. Igitur scito et advertas, a promulgatione edicti, (vs. 23.) de reducendo (scil. populo captivo *) et de reedificanda Hierosolyma, usque ad Messiam Ducem hebdomadæ septem: (scil. præcise definite sunt vs. 24.) Deinde hebdomadæ sexaginta duas, quum iterum adificabitur **), platea et fossa; at in angustia istorum temporum.

*) Jesa. 45, 13. et Jer. 29, 10. ubi idem verbum שָׁרֵךְ et in eadem significatione occurrit.

**) i. e. ædificata perstabit, conf. Lev. 6, 6. &c.

Vs. 26. Post istas autem hebdomadas, (scil. septem priores et) sexaginta duas, (vs. 25.) excidetur Messias, sed nibil ipse noce-

nocebit: *) Immo urbem ipsam et bos sanctuarium, perdet populus principis venturi, ita ut finis illius (futurus fit) cum inundatione; etiam post **) finem bellum, sc̄tuta (erit,) summa desolatio.

*) Hic est elliptica in saecis literis frequentissima locutio, נִמְלָא pro נִמְלָא i. e. sed nullum ipsi erit dominum, sc̄t nihil ipsi nocebit. Similis, plena tamen locutio, videatur Genes. XI, 30. et elliptica, Exod. 22, 2.

**) Vocabulum נַי inter alias significationes, notat quoque post Jud. 3, 26. Job. 32, 12. &c. Sic hic quoque esse vertendum, res ipsa ostendit; nam bellum illud diu finitum est, desolatio autem urbis et Sanctuarii, etiam haec nostra aetate durat. Immo durabit quoque usque ad consummationem seculorum, ut dicitur vs. 27.

Vs. 27. Attamen confirmabit (scil. Messias excedendus vs. 26.) foedus multis, hebdomada una: et dimidio *) istius hebdomadae, **) cessare faciet, i.e. abolebit sacrificium et oblatum, ***) deinde per legionem maxime detestandam, desolabit (illud) penitus; etiam usque ad consummationem, (scil. seculorum vs. 24. seu mundi per certa secula duraturi,) eamque statutam, effundetur, (scil. execratio vs. 11.) super desolatum. (scil. sanctuarium vs. 12.)

*) Vox

*.) Vox Hebræa חַדְשָׁה significat *dimidiatum*, et non *medium*, ut multi hic sinistre vertunt; nam hoc modo tempus ministerii Messiae ad principium vestius hebdomadæ pertinet, et in ejus ~~tempore~~ finiretur, ac proinde non completerentur 70. hebdomadæ, sed 69½. cum tamen Angelus expresse dicat: *Hebdomadas septuaginta præcise definitas esse, ad absūmenda peccata, expiandam iniquitatem, &c.* quod in fine septuagesimæ hebdomadæ, excisione Messiae factum esse, annadvertisit etiam Venerabilis Beda, seculi octavi scriptor, qui de temporum ratione cap. VII. sic scribit: *Non slatim post sexaginta duas hebdomadas, sed in fine septuagesimæ hebdomadis occisus est Christus: quam ideo, quantum conjicere possumus, segregavit a ceteris, quia de hac erat plura relaturus.* Nam et Christus in illa crucifixus, et a populo perfido non modo in passione, verum continuo, ex quo a Joanne predicari coepit, negatus est. *Dimidium hebdomadis ultimæ erat XV. annus Tiberii Cæsaris, quando incontato Christi bæptismate hostiarum purificatio fidelibus paulatim resuscitare coepit.*

**) Huic voci חַדְשָׁה studio præfixum est ḥaresh, et He notionis, seu He demonstrativum, ne aliquis existimaret, dimidiam hebdomadam singularem esse, et ad numerum 70. hebdomadarum non pertinere; nam si docente Angelo una et ultima hebdomada spectat ad 70. hebdomadas; cum septem priores et sexaginta duæ, faciant tantum

tantum 69. etiam diuiditum istius hebdomadæ ad istam unam, et per consequens ad septuaginta hebdomadas pertineat, necesse est.

***) Nempe quoad suam vim et virtutem; ipsum enim sacrificium et oblatum tunc nondum cessavit, sed vis et virtus ejus tantum morte Christi abolita est, ne ullum amplius haberet valorem et usum. Deinceps autem 38. antis, (§. XXXIX.) post excisionem Messiae, eversis per exercitum Romanum sub Tito Vespasiano Hierosolymis, penitus sublatum est. Ideo dicit Angelus : *deinde per legionem detestationum, i. e. maxime detestandam, οὐών penitus desolans scil. erit, i. e. (per periphrasin conjugationum hebreis et græcis usitatissimam) penitus desolabit.*

§. XXXII.

In ista prophetia Angelica, quam ex originali hebræo textu supra (§. XXXI.) fideliter vertimus, notanda veniunt sequentia :

1. Non intelligi hic hebdomadas diales sed annales, confessa res est, et agnoscunt omnes eruditi ; etiam judæorum plerique idem fatentur, ut Rabbi Menasseh ben Israel, de termino vita humanæ, R. Isaac Abarbanel, R. Joseph Jacchias, R. Aben Esra, in suis in Daniel commentariis, et aliij. Etenim septuaginta hebdomadæ dierum,

dierum, nondum sesquiannum efficerent; cujusmodi terminus nullatenus quadraret tam illustri Prophætiae, nedum ejus complemento. ~~at~~ ergo septem hebdomadæ annorum, juxta ordinationem divinam, Lev. 25, 8. efficiunt annos 49. sic septuaginta hebdomadæ conficiunt annos 490.

2. Scopum illustris hujus Prophætiae esse primarium, Messiæ cum suis beneficiis exhibitionem, vs. 24. et 25. Ejusque tandem in fine septuagesimæ hebdomadæ excisionem, vs. 26. Secundarium vero, urbis et Sanctuarii, post excisionem Messiæ, adeoque post decursum demum septuaginta hebdomadarum, summam ac perpetuam, sine ulla spe restitutionis, desolationem, vs. 26. et 27.

3. Ista septuaginta hebdomadas distribui ab Angelo in tres distinctas et præcise definitas periodos seu intervalla. Ideo nomini plurali שְׁבָעִים additur verbum singularis numeri שֶׁבַע ut distributio intelligatur, hoc sensu: etiam *quodvis* barum Hebdomadarum intervallum præcise definitum est. Non est ergo, quod Illustris Scaliger, contra hanc angelicam distributionem, abutatur logo Ezech. 45, 12. de parti-

partitione minæ; nam neque hæc erat temeraria et fortuita, sed quævis talis minæ portio arguebat peculiarii monetæ sp̄ciem, teste Kimchio et Abarbanel. Itaque

a) Primum intervallum, vs. 25. per accentum pausantem Athnach, a secundo in eodem versu intervallo, distinctum, absolvitur septem hebdomadis seu annis 49. Septies enim septem tot faciunt annos, quibus nonnulla restituta fuerunt; prius enim, nondum elapso triennio, et populus captivus reducebatur, et templum fundari coepit, Esr. 3, 8. 10. deinde alternis vicibus ædificabatur, adeoque alternis vicibus cessabat, Esr. 3, 4, 5, 6. (§. XXXVII. n. 2.) Et ut ædificationis intercalaris annos 49. a libertate per Cyrum reddita numerandos, hoc loco unus Angelus annotavit, sic cessationis intercalaris annos 70. alter Angelus Zach. 1, 12. retulit, donec illud tandem anno sexto Darii secundi absolveretur, Esr. 6, 15.

B) Secundum intervallum eodem vs. 25. absolvitur sexaginta duabus hebdomadis seu annis 434. septies enim 62. tot efficiunt annos, quibus corpus reipublicæ

F

Juda-

Judaice varie jaclatum fuit; prius enim sub regimine Artaxerxis secundi, Esr. 7. Neh. 2. per Esram et Nehemiam, usque ad ultima finia Darii tertii tempora, Neh. 12, 22. bene constitutum, ejecto tunc Sanballati Choronitæ, qui primis Alexandri Magni temporibus adhuc vixit, genero, Neh. 13, 28. deinde finita Persarum monarchia, sub império Græcorum et Romanorum, equidem *in angustia temporum*, Dan. 9, 25. præcipue sub Seleucidis et Antiochis, Dan. XI. integrum tamen perstittit, usque ad præcursum Messiae Johannem Baptistam. Hic enim a Deo in fine sexaginta duarum hebdomadarum seu 434-annorum missus est, *a cuius tunc prædicatione et baptismo factum est initium regni Messiae et Evangelii Jesu Christi Filii Dei*, Marc. 1, 1. et Act. 1, 22. Nam Judaica oeconomia sub lege et prophetis durare debet usque ad adventum Iohannis; ab eo tempore autem regnum Dei, h. e. regnum Messiae inchoatum, coepit prædicari, Luc. 16, 16.

γ) Tertium intervallum vs. 27. absolvitur una hebdomada seu annis 7. quibus *foedus illud novum*, Jer. 31, 31. antiquato veteri, Hebr. 8, 13. prius per Messiae præconem

conem *proclamatum*, Marc. 1, 4. postea per ipsum Messiam, *cjusque corporis sacrificium confirmatum fuit*, Hebr. 10, 10. Hæc itaque hebdomada dividitur ab Angelō Gabriele, in duas partes, nimir.

a) Prior dimidia pars continet annos tres et dimidium ministerii, non ipsius Messiae, ut nonnulli falso opinantur, sed Johannis Baptista. Hic enim, cum adhuc Iesu Nazarethæ habitaret, Matth. 2, 23. loco in Galilæa omnium *contemtissimo*, Joh. 1, 47. ut vel propterea Nazarenus vocaretur et hoc modo implerentur de ipso prophetiæ, Psal. 22, 7. Iesa. 53, 3. etc. aliquandiu *praedicabat in deserto Iudea*, Matth. 3, 1. postea *facto ibidem verbo Domini ad eum*, *venit in omnem regionem circumiacentem Jordani, praedicens Baptismum resipiscentiæ, ad remissionem peccatorum*, Luc. 3, 2. 3. Quam ad rem plusculum temporis omnino requirebatur. Quamdiu autem Johannes Baptista praedicaverit, nemo unquam refutasset, nisi Angelus istos annos hic teste nobis insinuasset.

b) Posterior dimidia pars comprehendit itidem annos tres et dimidium, quibus non Apostoli post mortem servatoris,

quidam simestre docent; illis enim ista opera, quæ sunt solius Messiae, videlicet *absumere peccata*, *expiare iniuriam*, *adducere justitiam aeternam*, et *abolere sacrificia*, vs. 24. et 27. tribui nequeunt, sed ipse Dominus, Messias Christus Jesus, postquam anno Tiberii Cæsaris decimo quinto, et ætatis suæ tricesimo exeunte, (XL. n. 4.) erat baptizatus, Luc. 3, 1. et 23. ministerium Evangelii in persona sua obibat, donec sacrificio corporis sui in cruce peracto, in fine dimidiæ istius hebdomadæ, anno regni Tiberii decimo nono, et ætatis suæ tricesimo quarto currente, die 15. mensis Nisan, sacrificiorum vim et valorem abolevit, peccata totius mundi sanguine suo expiavit, tanquam *verus agnus Dei*, qui tollit peccata mundi, Job. 1, 29. et tandem 38. annis post, (§. XXXIX.) eversis ob sui contemnum per exercitum Romanum sub Tito Vespasiano Hierosolymis, finem omnibus sacrificiis et toti reipublicæ iudaicæ fecit, sicut testatur historia cum sacra tum profana.

§. XXXIII.

Unde autem illæ septuaginta Hebdomadicæ annales (§. XXXI. et XXXII.) yichoari debe-

debeant, non convenit inter chronologos,
qui inter se diversi sunt.

Non moramur hic opinione Origenis,
qui per quamvis hebdomadā angelicā,
septem annorum decades, atque ita per
septuaginta hebdomadas 4900. annos in-
tellexit, eosdemque a lapsu Adami auspi-
candos, et in destructione Templi se-
cundi terminandos esse censuit; nullibi
enim in tota sacra scriptura, hebdo-
mada septem annorum decades seu
septuaginta annos notat, sed vel septem
dierum spatiū; vel septem annorum
intervallū designat, ut Genes. 29, 27.
et Lev. 25, 8.

Flocci facimus: etiam putida commenta
Judæorum, qui, ut effugiant vim argu-
mentorū, quibus Messiam jam dudum
venisse ex hac prophetia angelica firmiter
demonstratur, septuaginta hebdomadas,
a desolatione templi prioris usque ad ex-
cidium templi posterioris, computandas
esse somniant; cum inter excidium templi
primi et secundi, non interceptos fuisse
490. sed 648. annos, computus tum sacer,
tum profanus evincat.

Nec tanti ponderis est, ut aliquod nobis faceat negotium, paradoxa opinio Isaaci Vossii qui initium septuaginta hebdomadarum dicit a Xerxis, quem eundem facit cum Artachasta Esra et Nehemias, anno 25. finem autem earundem constituit ipsum natalem Christi. Istam enim viri utut alias doctissimi opinionem, adeo esse insulsam, ut eam hic tantum recensuisse, sufficiat refutasse, nemo non videt.

Majoris momenti sunt aliorum virorum eruditorum sententiae, quarum tres insigniores in medium profereimus, deinde nostram, qua simus, mentem modeste proponemus.

§. XXXIV.

Prima et potior est sententia illorum, qui cum Johanne Funccio, initium septuaginta Hebdomadarum ducunt ab anno septimo Artaxerxis Longimani, qui Esram sacerdotem regio suo edicto munitum, Hierosolymam miserit. Sed hanc sententiam vacillare inde evidentissime patet:

i. Quod admissa hac hypothesi, hiatus 79. annorum induceretur in sacram Veteris Testamenti chronologiam, quæ recto

recto alias et expedito filo, continuam annorum mundi seriem, ab orbe condito, usque ad Messiac exhibiti nem, ejusque excisionem persequitur. Tot namque annos, a soluta captivitate babylonica, seu a primo manarchia Cyri anno, usque ad septimam Artaxerxis Longimani, esse elapsos, Claudi Ptolomei canon demonstrat. Ex profana vero historia, sacram chronologiam, cuius unicus, ab ipsis mundi incunabulis, scopus est Messias, splendam statuere, et sacrum canonem criminari, quasi ex eo anni, a soluta captivitate babylonica, ad tempora Messiac, plene demonstrari nequeant, admodum profanum est. Sic enim inter multos alios, Cl. Strauchius, in Breviario Chronologico p. 8. expresse scribit: *Certissimum judicamus e solis Bibliis perfectum chronicon adornari non posse, cum desinant in Cyro eadem, et a Dario incipient iterum, quod intervallum e profana, quæ vocatur, historia, determinandum est.* Recte igitur Scaliger: *Aetum esset de chronologia sacra, si absque exoticis monumentis foret, etc.* Non possunt ergo, salvo sacrae chronologiae ordine, a septimo Artaxerxis Longimani

gimani anno, septuaginta hebdomadae inchoari.

2. Falsam plane viros eruditos de Artachasta seu Artaxerxe, cuius Esra cap. 7, 1. meminit, habere hypothesin; statuunt enim Artaxerxem Longimanum esse illum, qui Esram, anno regiminis sui septimo, diplomate munificentissimo instructum, in Judæam ablegaverit.

Sed cum sacer Esra pariter ac profanus Ptolomæi Canon, duos tantum ejusdem nominis reges agnoscat, scil. Artaxerxem primum et secundum; primum autem Artachastam seu Artaxerxem, quem græci scriptores *μακρόχειρα* seu Longimanum vocant, sacra scriptura Esr. 4, 21. et 23. expresse testetur, urbis et templi hierosolymitani reædificationem edicto suo impedituisse, hostemque Iudaorum se demonstrasse, falso hujusmodi benignitatis in Judæos documenta, qualia Esra cap. 7. annotavit, et secundo Artachastæ, quem græci *μνήμεων* seu Memorem appellant, potius tribuit, Longimano affingi, ac per consequens male inde septuaginta hebdomadarum initium duci. Instantiam viorum eruditorum, de Artaxerxe Simerde, diluimus infra, §. XXXVII. n. 1.

3. An-

3. Anno septimo Artachasastæ seu Artaxerxis, quicunque tandem intelligatur, nullum hujusmodi (nempe *de readificanda Hierosolyma*) edictum, quale Angelus Danieli cap. 9, 25. observandum præceperat, exiit; sed edictum regium, Esr. 7, 12.

13. 14. descriptum, tantummodo *particularē deductionē populi residui in Iudeam*, (post generalem illam dimissionem e captivitate sub Cyro, Esr. 2, 64.) *religionis item et cultus divini, secundum legem Dei, curam, Esra sacerdoti commendavit.* Immo nec potuit exire ejusmodi edictum; templum enim ceu maximum Hierosolymæ ornamentum, jam ante anno sexto Darii Hyrcanidis absolutum fuisse illi asserunt, licet contra omnem sacram et profanam historiam; (§. XXXVII.) hac tamen assertione, uti propriam suam hypothesisin tunc evertunt, sic plane incongruo modo, ab hujusmodi Artaxerxis edicto, quale Esra cap. 7. non memoratur, nec aliunde probari potest, computationem septuaginta hebdomadarum inchoandam esse statuunt.

4. Præpostere ab ipsis reformatio ecclesiæ judaicæ per Esram, sub Artaxerxe, quicunque ille fuerit, ad primam periodum

vel intervallum, quod est septem hebdomadarum seu 49. annorum, (§.XXXII.3.a) contra aperte ~~Angeli~~ verba refertur; Angelus enim, uti ad primum septuaginta hebdomadarum intervallum, a secundo per accentum pausantem Athnach studio distinctum, *reductionem populi et reædificationem Hierosolymæ*, proprie dictam; nam impropria, ut quidam lepide distinguunt, hic locum plane non habet, alias ejusdem farinæ esset quoque ipsa captivitas et *reductio populi ex ea*, quod absonum; sic ad secundum septuaginta hebdomadarum intervallum, tantummodo *instaurationem platearum et moenium*, licet itidem in angustia temporum, expresse refert, Dan. 9. 25.

Cum igitur sub Esra, *reversio* quidem circiter 1775. ex populo residuo, Esr. 8, 2-21. post generalem illam dimissionem 42360. sub Cyro, Esr. 2, 64. ut et *restitutio cultus divini*, seu reformatio ecclesiæ; *reædificatio* vero *Hierosolymæ* nulla, *instauratio* autem *platearum et moenium*, seu constitutio politiæ judaicæ, non nisi sub Nehemia, ab anno vicefinso, usque ad annum tricesimum secundum, *Artachasæ regis*, duodecim annis tantum facit fin.

Neh.

Neh. 5, 14. non potest ab Esra temporibus, seu a septimo Artaxerxis anno, initium septuaginta hebdomadum duci.

§. XXXV.

Secunda sententia est eorum, qui cum Julio Africano, qui initio seculi tertii floruit, septuaginta hebdomadas ordiuntur ab anno vicesimo Artaxerxis Longimani, qui Nehemiam pincernam suum, literis regiis instructum, in Iudeam dimiserit. Sed et hanc sententiam infirmo niti fundamento, itidem inde liquet:

i. Quod hoc modo lacuna 92. annorum introduceretur in sacram veteris Testamenti chronologiam, quae recto alias eramite, a mundi creatione usque ad Messiae excisionem nos ducit. Tot enim annos, a primo monarchie Cyri anno, usque ad vicesimum Artaxerxis Longimani effluxisse, canon Ptolomæi ostendit. Sacrum autem canonem, ex profano splendum statuere, nimis profanum est; et si hoc centies etiam viri eruditi dicant, centies quoque, et eadem liberalitate qua dicitur, rejicitur. Non possunt igitur salva sacra chronologia serie, septuaginta hebdo-

hebdomadæ, a vicesimo Artaxerxis Longimanii anno, inchoari.

2. Falsam viros Eruditos de Artaxerxe, cuius Nehemia cap. 2, 1. meminit, hypothesis favere, et Longimanum inhibitio-
nis auctorem, cum Mnemone, restitutore cultus divini, confundere, cum jam supra, (§. XXXIV. n. 2.) ex sacro Esrae &que ac profano Ptolomæi canone evicerimus, non est, ut in re clara et manifesta amplius laboremus, atque ulterius hic demonstre-
mus, initium septuaginta hebdomadarum inde sumi non posse.

3. Edictum, anno vicesimo Artachistæ seu Artaxerxis, quicunque tandem intelligatur, Nehemiæ concessum, non agit *de reducendo populo, et redificanda Hierosolyma*, ut extat in Daniele cap. 9, 25. et in primo Cyri edicto, & Chron. 36, 22. 23. *) sed *de portis et moenibus urbis instauran- dis*, quod factum esse constat, quando jam urbs, a populo sub Cyro reducto, incolebatur, et moenia Hierosolymæ ab hosti- bus dirupta, ac porte ejus igne succense erant, Neh. 1, 3. propterea Nehemia Hierosolynam adeundi libertatem impetravit, et litteris regiis, ad Asaphum castadem ar- boreti

boreti regii, ut daret Judæis ligna ad cōtignandum necessaria, instructus, in Judæam abiit, Neh. 2, 8. Cum igitur sub Nehemia, non sit reductus populus, neque urbs ipsa ædificata, sed tantum portæ moenia urbis reparata, non potest ab ejus tempore, seu a vicesimo Artaxerxis anno, initium septuaginta hebdomadarum fieri.

*) Conf. §. XXX.

4. Terminum septuaginta hebdomadarum seu annorum 490. Angelus ponit excisionem Messiae seu mortem Christi, dum dicit: post istas autem hebdomadas, (nempe septem priores et) sexaginta duas, (adeoque una et ultima hebdomada, ejusque altera dimidia parte) excidetur Messias, Dan. 9, 25. 26. et 27.

Quod si vero a vicesimo Artaxerxis anno istæ septuaginta hebdomadæ debeant numerari, terminus earum non erit mors Christi seu annus decimus nonus Tiberii cæsarialis, sed elapsis demum tredecim annis post mortem Christi, annus Claudi Imperatoris sextus. Non possunt ergo, salvo sacro et profano cæculo, septuaginta hebdomadæ, a vicesimo Artaxerxis regis anno inchoari.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Tertia sententia est illorum, qui cum Sulpitio Severo, seculi quinti scriptore, et magno illo Chronologo illustri Scaligero, septuaginta hebdomadas auspicantur ab anno secundo Darii Nothi, cuius tempore Haggæus et Zacharias Prophetæ populum judaicum, ad instaurandum templum, hortati sint, in primis cum etiam regis circa eandem causam edictum accesserit, Esr. 5, 1.

Sed uti rectissime initium quadriennii illius ultimi, quo templum secundum tandem absolutum est, Esr. 6, 15. ad annum secundum Darii Nothi, non Hystaspidis, ab ipsis referri, infra (§. XXXVII.) demonstrabitur: sic perperam initium septuaginta hebdomadarum, ab anno secundo Darii Nothi duci, vel inde patet:

i. Quia ad annum Darii Nothi secundum, a primo monarchæ Cyri anno, quo soluta est captivitas babilonica, elapsi sunt, juxta Ptolomæi canonem anni 115.

Ne

Ne itaque tot annorum hiatus sacræ veteris Testamenti chronologiæ, quæ sine ulla alias interruptione, continuam annorum mundi seriem, ab orbe condito, usque ad Messiacē excisionem exhibet, inferratur, eique aliquis defectus ex profana historia supplendus gratis imputetur, sed sua hic quoque constet integritas, non possunt, salvo sacræ chronologiæ ordine, septuaginta hebdomadæ a secundo Darii Nothi anno inchoari.

2. Terminum septuaginta hebdomadarum Angelus ponit *excisionem Messiacē*, Dan. 9, 26. Si autem istæ septuaginta hebdomadæ a secundo Darii Nothi anno debent inchoari, terminus earum, non erit *excisio Messiacē*, sed *excidium urbis et templi hierosolymitanī*, quod demum triginta et octo annis post mortem Christi, (§. XXXIX.) adeoque post decursum 70 hebdomadarum evenit.

Instant tamen viri eruditæ, Angelum excidium civitatis sanctæ clare indicare his verbis: *Hebdomada septuaginta, decisæ sunt super populum tuum, et civitatem sanctam tuam*, Dan. 9, 24.

Redde,

Recte: sed, ut mox ipse Angelus sub-jungit, ad cohíbendam prævaricationem, absumenda pecipa, expiandam iniquitatem, et ad adducendam justitiam æternam: Adeo que ad obsignandam visionem ac prophetiam, et ad ungendum (*Messiam Duxem*) Sanctissimum. Non vero ad excidendam urbem sanctam, quod ne unico quidem verbo in textu dicitur. Angelus enim ceu consolator lacrymis et precibus Danielis non respondisset, si præcipuum suæ prophetiæ scopum, non Messiam, sed excidium populi et civitatis sanctæ fecisset. Quin potius voluit Daniëlem aliosque fideles, mœrore septuagenariæ captivitatis babylonicae jam fermè confectos, erigere et consolari, propinquo Messiæ Redemptoris adventu ad urbem sanctam, quamvis tunc desolatam, nihilominus certo temporis intervallo reædificandam, et eousque, donec istæ Septuaginta hebdomadæ super eam decisiæ elapsæ fuerint, integram persisturam, sicut ingrato populo judaico simul pœnam excidii, ob Messiæ contemnum, certo eventuram denunciaret.

Non possunt ergo Septuaginta hebdomadæ, quæ excisione Messiæ, non urbis excidio

excidio terminantur, a secundo Darii Nothi anno inchoari.

§. XXXVII.

Supra jam (§. XXXVI.) evicimus, male viros eruditos septuaginta hebdomadas, ab anno secundo Darii Nothi a spicari, cum potius ab anno ejus sexto, secundum septuaginta hebdadarum intervallum, quod est 434 annorum, inchoare debuissent; in sacra enim veteris Testamenti historia ita mos obtinet, ut, ubi una Epochæ definit, ibi altera immediate incipiat, sicut infra (§. XXXVIII. n. 3.) videbitur.

Recte tamen reassumtam structuram templi, ad annum secundum Darii Nothi, non Hyrcanis, ab ipsis referri, vel hinc evidentissime patet:

I. Quia sacer Esræ et profanus Ptolomæi canon, verum Darium, sub quo templum secundum tandem absolutum est, et nulla amplius subsecuta est inhibitio, medium ponit inter duos Artachæstas seu Artaxerxes, alterum antecessorem et inhibitionis auctorem, Longimanum dictum, Esr. 4, 21. et 23. alter-

G
rum

rum successorem et cultus divini restitutorem, Mnemonem nominatum, Esr. 7, 13. Darium autem primum seu Hystaspidem, post quem non solum uterque Artachasta (Longimanus et Mnemon) sequitur, Esr. 4, 5. 7. et cap. 7, 1. sed etiam inhibitio subsecuta est, Esr. 4, 7. 21. 23. medium locat inter Cambysem et Xerxem. Non potest ergo, salva utriusque canonis veritate, is esse alias, quam Darius secundus seu Nothus, siquidem hic tantum medius inter duos Artaxerxes occurrit; Darii enim tertii seu Codomanni, Neh. 12, 22. nullam in hac causa haberi rationem, Chronologi omnes consentiunt.

Ut tamen habeant, quomodo, contrariae sententiæ assēclæ, validum hoc argumentum eludant, dicunt per Artachastam Esr. 4, 7. intelligendum esse Smerdem, adeoque Darium Hystaspidem medium locari posse inter duos Artachastas, nempe inter Smerdem et Longimanum.

Verum cum Esra, loco citato, Artachastam, non ante, sed post Darium, ponat, Ptolomæus autem, nullam Smerdem vel Artaxerxem, ante Darium primum

mum seu Hystaspidem agnoscat, res evidens est, nullius esse momenti istam virorum eruditorum instantiam.

Etsi etiam ultro concesserim, Pseudo-Smerdem, qui juxta Herodotum, septem tantum mensibus, regno, quod fraude occupaverat, præfuit, nec proinde auctor decreti illius publici prohibitorii, Efr. 4, 23. esse potuit, inter reges Persidis numerari, et propterea Artaxerxis nomine insigniri posse, tamen ne sic quidem Darius Hystaspis fieret medius, inter duos Artachistas, cum inter Hystaspidem et Artaxerxem Longimanum intervenerit Xerxes.

Igitur non ad Darii primi seu Hystaspidis, sed ad Darii secundi seu Nothi annum secundum, instauratio templi, hactenus per multos annos impedita, (n. 1.) referenda est.

2. Quia a iactis, anno monarchiae Cyri tertio, templi fundamentis, Efr. 3, 8. 10. usque ad annum sextum Darü Hystaspidis, elapsi sunt, juxta profanam historiam, tantum octodecim anni, quibus templum ædificatum fuisse, statui nequit, cum Joh. 2, 20. palam ceu de re

G 2 testata

restata et publice notissima dicatur, quæ draginta et sex annis ædificatum est templum istud, scilicet Zorobabelis, quod implendum erat gloria, per præsentiam Messiae omnibus gentibus desideratissimi, Hag. 2, 7. Quamobrem istud templum manuisse oportuit eo tempore, quo Christus Dominus egit in terris. Herodis namque substructionem, quæ aliud templum non effecit, sed auxit, per novem annos et dimidium, tautummodo durasse, memorat Josephus in Antiquitatibus judaicis, Lib. 15, cap. 14.

Istis jam 46 annis ædificationis intercalaris, si addatur illud liberationis sub Cyro triennium, quo et populus ex captivitate reductus, et templum fundari cœptum est, Esr. 3, 8. 10. exsurgunt illi 49 anni, qui primum septuaginta hebdomadarum intervallum, in prophetia angelica, constituunt, Dan. 9, 25. his denique si interponantur, inhibitionis intercalaris, anni 70, ab altero Angelo annotati, Zach. 1, 12. prodibunt in universum, ab anno monarchiæ Cyri primo, Esr. 5, 13. usque ad annum, Darii secundi, sextum, quo templum tandem absolutum est, Esr. 6, 15. anni 119, et totidem

totidem annos evincit etiam profana historia, sicut infra (§. XXXIX.) patet.

Intercalarem autem, utriusque Angeli, apud Danielem et Zachariam, loco citato, computum, per alternas ædificationis et inhibitionis vices, sub diversis Persidis regibus, bene vel male erga Judæos affectis, planissime confirmat ipse Esra, dum primum de ædificatione, cap. 3, 8. 10. inter alia sic dicit:

Postea anno secundo, reditus eorum ad domum Dei, Hierosolymam, mense secundo, cœperunt (aedificare,) Zorobabel, etc. constitueruntque Levitas, ut præcessent operi domus Domini. Itaque cum fundarent ædificatores, templum Domini; constituerunt sacerdotes induitos, cum tubis, et Levitas posteros Asaphi, cum cymbalis, ut laudarent Dominum, secundum instituta Davidis regis Israel.

Deinde de inhibitione, cap. 4, 1. 2. 3. 4. 5: ita scribit: *Audientes autem, hostes Iudæ, et Benjamin; reduces ex captivitate, ædificare templum, Domino, Deo Israelis, accesserunt ad Zorobabelem, et dixerunt, ædificemus vobisçum.* Dixit

re eis Zorobabel, non vobis sed nobis convenit, ædificare domum, Deo nostro; sicut præcepit nobis, & pse rex Cyrus, qui est rex Persidis. Attamen populus illius regionis, debilitabant, manus populi Iude; er turbabant eos, in ædificando. Preterea mercede conducebant. contra eos, consiliarios, ad dissolvendum consilium eorum; omnibus diebus Cyri (seu omnibus reliquis annis Cyri, Scythica expeditione, impliciti, et successoris ejus Cambysis, Dan. 11, 2.) regis Persidis.

Post hæc rursus de ædificatione, aut saltem de indulgentia et permissione, si non de publico mandato Darii primi, (primo enim loco hic ponitur, et hoc modo differt a Dario secundo, vs. 24. item cap. 5. et 6. ut et a Dario tertio, Neh. 12, 22.) addit sequentia: **רְאֵד מִלְכֹות קָרְבּוֹן מֶלֶךְ פָּרָס** *sed tantum usque ad regnum Darii, regis Persidis. Ubi particula **עַד** usque, exclusive, ut alias ordinarie, accipienda est; sequitur enim vs. 6. 7. et 12. nova contra Iudeos delatio, ad Ahaswerum Xerxem, (non confundendum cum Ahaswero patre Darii Medi, Dan. 9, 1. et cum Estheræ marito, Esth. 1, 1. de quibus non hic, sed infra*

infra §. XXXIX. 3. erit agendi locus,) et deinceps etiam ad Artachfastam primum, (prima enim ejus hic fit mentio, quomodo distinguitur ab Aatachasta secundo, cap. 7, 1.) quod nimirum reædificient urbem rebellem et malam, murosque (ejus) perficiant, compositis fundamentis. Quod certe sine indulgentia et permissione antecessoris Darii primi, Judæi audere non potuissent.

Denique iterum de inhibitione, sub isto Artachasta primo, Efr. 4, 23. et 24. sic scribit: *Tunc ex quo exemplar diplomaticis Artaxerxis regis, lectum est coram Rechumo, et Simsajo scriba, ac collegio eorum: profecti sunt celeriter Hierosolymam, ad Judeos, et impediverunt eos, potentia et vi. Eo tempore cessavit strætura domus Dei, quæ erat Hierosolymæ; et fuit impedita, usque ad annum secundum, regni, Darii regis Persidis.*

Tandem rursus de ædificatione, sub hoc Dario secundo, Efr. cap. 5, 2. ita loquitur: *Tunc (scil. anno secundo Darii, vs. 1.) surgentes Zorobabel et Jeschuach, cœperunt ædificare, domum Dei, quæ est Hierosolymæ.*

Et quamvis denuo *Satrapæ persici, Tatnenaj et Setharbozenaj*, missis ad *Darium* literis, voluerint banc templi structuram impedire, inter alia vs. 16. et 17. ita scribentes:

Tunc (scil. anno primo Cyri, vs. 13.) *Sesbatzar ille*, (i. e. Zorobabel, Efr. 3, 8.) *venit et posuit fundamenta domus Dei, quæ est Hierosolymæ: atque ex eo tempore hucusque, ædificatur, necdum est absoluta. Nunc itaque, si regi bonum videtur, perquiratur in tabulario regis illicet quod est in Babyloniam, an ita sit, quod a Cyro rege, collatum sit jus ædificandi domum Dei istam, Hierosolymæ: deinde voluntatem regiam, super hoc, mittat ad nos.*

Rex tamen sic ipsis respondit: *Sinite structuram hujus domus Dei; princeps Iudeorum, et Seniores Iudeorum, domum Dei hanc, ædificant in loco suo*, Efr. 6, 7.

Unde satis superque constat, intercalarem hunc, per alternas vices ædificationis et inhibitionis, computum, multos annos requisivisse, quod etiam confirmat non tantum multiplex calamitas et diuturna sterilitas, quam Judæi a jactis templi fundamentis, usque ad secundum Darii annum.

annum experti sunt, Hag. 2, 16 - 20. Verum etiam istius Darii, multum a tempore solutæ per Cyrum captivitatis babylonice, remota ætas; tanta enim illius edicti, quod Cyrus promulgaverat, proceres regni oblivio cepit, ut necesse haberint ius Darii, archivorum forulos diligenter exutere, *et in tabulariis regiis perquirere, an ita esset, quod a Cyro rege collatum sit jus ædificandi domum Dei, Hierosolymæ, Efr. 5, 17.* quod certe, sine multorum annorum decursu, vix fieri potuisset.

Quot autem anni effluxerint, nemo unquam rescivisset, nisi, uterque Angelus, et Johannes Evangelista, eos annotassent.

Cum igitur tot anni intercalares, quos jam ex sacris literis evicimus, a jactis templi fundamentis, aut a primo monarchia Cyri anno, usque ad annum sextum, non Darii primi seu Hyastipidis, sed Darii secundi seu Nothi, elapsi sint, evidenterissimum est, structuram templi, non sub illo, sed sub hoc, per Zorobabelem principem, eousque superstitem, ob divinitus promissam Judæis, e Babylonia

G 5 redeun-

redeuntibus, et morigeris, longævitatem,
Zach. 8, 4. fuisse absolutam.

§. XXXVIII.

Perpensis virorum eruditorum diversis opinib[us], (§. xxxiiii. xxxiv.
xxxv. et xxxvi.) cum nullam illarum veritati litare deprehenderimus, merito initium septuaginta hebdomadarum, ad Cyri edictum, quo, primo anno ejus monarchiæ, soluta est captivitas babylonica, referimus, moti sequentibus, ex sacra scriptura, desumptis rationibus:

I. Quia Deus ipse, ducentis et amplius annis, ante, de Cyro ejusque edito, quo dimittendi erant captivi, et reædificanda Hierosolyma, Jes. 44, 28. et cap. 45, 13. diserte his verbis prædictis:
Qui dico de Cyro, pastor meus est, nam omnem voluntatem meam perficiet: Hic edicet Hierosolymæ, reædificator; et templo, fundator. Ipse reædificabit civitatem meam, et captivos meos dimittet, sine pretio et munere.

Quodsi promissa hæc Dei beneficia, *de dimittendo captivo populo, et reædificanda Hierosolyma, per Cyri edictum effectui sunt*

sunt data, 2 Chron. 36, 23.* et eadem
antequam promulgarentur, ab Angelo,
primo intervallo, ceu ipsi septuaginta
hebdomadarum initio, sunt inclusa, dum
is ait, Dan. 9, 25. **לְהַשִּׁיב וְלִבְנֹת יְהוָה שְׁלָמָם ut reductio fiat (populi,) et re-
edificatio Hierosolymæ,** et quidem primis
שְׁבָעִים שֶׁבְעָה septem hebdomadis, non
potest non initium septuaginta hebdo-
madarum referri ad Cyri edictum. Hoc
enim non solum firmum semper a parti-
bus Cyri fuit, licet hostes Judæorum,
clam corruptis consiliariis, resistere illi
fategerint, Esr. 4, 5. tantumque efficaci-
tatis, quantum divinæ prædictionis veri-
tas ac præfinita ab Angelo populi reduc-
tio et Hierosolymæ reædificatio requisi-
vit, omnino habuit; sed etiam perpetuum
fundamentum mansit sequentium trium
(Esr. 6, 7. cap. 7, 7. et Neh. 2, 8.) edi-
ctorum, quorum nullus Danieli intellectus,
aut notitia esse potuit, cum tamen *hujus
animadversio et recta intelligentia,* ex-
presso ipsi ab Angelo commendetur,
vs. 23. non ad alium finem, quam ut
cello sciat, non tantum desideratam il-
lam vs. 17. *populi sui liberationem, et
Sanctuarii reædificationem,* in isto Cyri
edicto

edicto contineri, verum etiam *inde septuaginta* *bebdomadarum* *computum* vs. 25. usque ad spiritualem per Messiam libe-
rationem inchoari.

*) Conf. §. XXX. ubi evicimus reædificatio-
nem non tantum templi, sed etiam Hi-
erosolymæ, expresse mandari, redditumque
toti populo captivo permitti.

2. Quia Angelus Gabriel, postquam
vs. 23. Danielem hortatus est, ut bene
adverteret בְּזָקֵר ad istud edictum (Cyri
§. xxx.) expresse docet, ab ejusdem
promulgatione, initium primi illius,
septuaginta hebdомадарум, intervalli,
quod est septem hebdomadarum, seu
49 annorum, (§. xxxii. n. 3. a.) usque
ad Messiam, intermediis sexaginta duau-
bus hebdомадис, seu annis 434. capien-
dum esse, quando vs. 25. ita dicit:
וַתַּרְאֵן וַתִּשְׁפַּל Igitur scito et advertas,
מִצְאָה רֶבֶר a promulgatione edicli,
לְהַשְּׁיב de reducendo (scil. populo capti-
vo *), וְלִבְנֹת יְרוּשָׁלָם et de readi-
ficanda Hierosolyma, נְגִיד usque ad Messiam Ducem,
צְבָעִים fore hebdомadas septem: שְׁבָעִים
וְשְׁבָעִים שְׁבָעָה ■

שְׁבִירַת שְׁנָיוּן deinde hebdomadas sexaginta duas.

*) Jer. 29, 10. coll. Jes. 45, 13.

Ubi verbum לְהַשְׁרֵב *de reducendo*, seu *ut reductio fiat*, occurrit in conjugatione Hiphil, et idem hic significat ac Genes. 14, 16. 48, 21. Jer. 29, 10. Jon. 1, 13. etc. non autem in coniugatione Kal, in qua si verbum שׁוֹרֵב reverti jungitur alii verbo, saepe, in Hiphil vero, nunquam indicat iterationem actionis, ut exprimat adverbium iterum, *rursum*, *denuo*, sicut Genes. 26, 18. 30, 31. et in multis aliis locis.

Quare uti vitiosissime וְלֹבֶנּוֹת hic vertitur: *ad iterum adificandum*, seu *ut iterum adificetur* scil. Hierosolyma; in tali enim significatione extaret, לשׁוֹב וְלֹבֶנּוֹת sicut eodem vs. 25. occurrit, תְּשׁׂוֹב וְנַבֵּנְתָּה revertetur et *adificabitur*, i. e. *iterum adificabitur*, seu *adificata persistabit*, scil. platea et fossa; sic falsissime inde a Chronologis elicetur, initium septuaginta hebdomadarum referendum esse ad edictum Artaxerxis Longimani, vel Darii Nothir, adeoque penitus excluditur a septuagita hebdomadis,

madis, earumque primo intervallo, et ipsorum 42360 Judæorum in patriam *reductio*, Esr. 2, 64. et templi ab hinc putanda *extuctio* per certas periodos, intercalaris ædificationis et cessationis, a duobus Angelis et Johanne Evangelista probe annotatas, ut supra (§. xxxvii. 2.) ex sacris literis fuse demonstravimus.

Denique per לְבָנֹת יְרוּשָׁלָם *de reædificanda Hierosolyma*, seu *ut reædificatio fiat Hierosolymæ*, intelligitur tum reædificatio privatarum ædium, et quidem satis splendidarum, fuerunt enim hæ laqueatæ, teste Haggæo Propheta, cap. I, 4.

Tum præcipue reædificatio domus Domini, ceu maximi Hierosolymæ ornamenti et gloriæ, Hagg. I, 8. *Ædificatio autem platearum et mænium*, seu constitutio reipublicæ judaicæ, per Esram et Nehemiam, ceu longe posterior, reficitur expresse, ab Angelo, ad secundum, septuaginta hebdomadarum, intervallum, vs. 25. *)

*) Conf. §. XXXII. n. 3. p.

Ut ergo primum intervallum, quo facta est *reductio populi captivi*, et *reædificatio urbis ac templi bierosolymitanæ*,

ni, est initium septuaginta hebdomadarum: sic Cyri edictum, quod continet primi intervalli argumentum, scil. *reductionem populi captivi, et reædificationem urbis ac templi bierosolymitani*, (§. xxx.) sit ipsarum septuaginta hebdomadarum initium, necesse est.

3. Quia apud sacros veteris Testamenti Historicos ita mos obtinet, ut ubi una Epochæ definit, ibi altera immediate incipiat, ne vel unius anni lacuna, Chronologiæ sacræ, recto alias et expedito filo, ordinem temporum persequenti, interveniat; cujusmodi continuam annorum mundi seriem, ab orbe condito, usque ad solutæ captivitatis babylonicae tempora, supra (§. i. v i i. x. x v. et x x i i.) ex sacris literis evicimus. Cum autem idem ordo quoque, in prophetia angelica, servetur, ita, ut primum intervallum 49 annorum, intercalaris ædificationis, interpositis 70 annis cessationis, (§. x x x v i i. n. 2.) intime conjungatur cum secundo, et secundum intervallum 434 annorum, immediate cohæreat cum tertio, septem annorum, intervallo, etiam Epochæ, septuaginta annorum captivitatis, immediate conjungatur cum Epochæ, septuaginta hebdo-

hebdomadarum, liberationis, necesse est; nam si illa, promulgato Cyri edicto, definit, 2 Chr. 36, 22. 23. ab ejusdem promulgatione, Dan. 9, 25. hæc quoque incipiat oportet.

4. Quia a fine captivitatis Babylonicæ, seu a primo monarchiæ Cyri anno, Esr. 1, 1. usque ad mortem Christi, seu ad annum decimum nonum Tiberii Cæsaris, elapsi sunt, secundum sacram (§. XXX.) et profanam (§. XXXIX.) historiam, anni 560. Non potest ergo non, initium septuaginta hebdomadarum, seu 490. annorum, inclusis 70. annis inhibitionis, (§. XXXVII. n. 2.) ad Cyri edictum, quod anno monarchiæ ejus primo, promulgatum est, 2 Chron. 36, 22. 23. et a quo tot anni accuratissime, effluxerunt referri.

Istæ ergo sunt, ex sacra scriptura, petitæ rationes, quæ me moverunt, ut potius cum Angelo Gabriele, computum septuaginta hebdomadarum רְבָל מִזְאַחַת לְהַשִּׁיב וְלִבְנֹת יְרוּשָׁלָם a promulgatione edicti (Cyri.) de reducendo (populo,) et reædificanda Hierosolyma, ordiri, quam discrepantes cum veritate Hebræa, virorum eruditorum, sententias sequi maluerim.

§. XXXIX.

§. XXXIX.

Paulo ante (§. XXXVIII. n. 4.) asseruimus atque ex sacra veteris Testamenti historia (§. XXX.) demonstravimus, a soluta captivitate babylonica, usque ad mortem Christi, effluxisse annos 560. Nunc totidem quoque, ex profana historia, a primo monarchiae Cyri anno, quo soluta est captivitas babylonica, usque ad Tiberii Cæsaris annum decimum nonum, quo Christus Dominus mortuus est, elapsos esse, juxta seriem regum Persarum, Graecorum, et Romanorum, hoc modo evincimus:

1. Cyrus postquam, post mortem patris sui Cambyses, et avunculi sui Cyaxaris secundi, seu Darii Mèdi, absolutus Orientis monarcha factus est, regnavit, juxta Xenophonem, in Cyrop. annos 7
Canon quidem Ptolomæi tribuit ipsi annos novem, sed isti, a capta Babylone, computantur, unde si duo regiminis anni, cum Dario Medo communes, (§. XXVIII. n. 4.) exiguntur, erunt quoque non plures anni, quam septem.

H

Pri-

Primo imperii ejus triennio, et populus ex captivitate babylonica reductus, et templum fundari coepit; ultimo autem quadriennio, templi structura, clam corruptis optimi regis consiliariis, cessavit, ut supra (§. XXXVII. n. 2.) ex sacris literis demonstravimus.

2. Cambyses, Cyri filius, juxta Ptolomæi canonem, regnavit annos - Evidem Herodotus afferit, ipsum regnasse annis septem, et quinque mensibus, sed nulla hic erit contradictione, si his annis addantur septem menses, quibus Pseudo-Smerdes regno, quod fraude occupaverat, præfuit, ut refert ipse Herodotus, Lib. III.

Omnibus regiminiis ejus annis, hostes judæorum, itidem mercede conductis consiliariis, ædificationem templi impediverunt, ut supra (§. XXXVII. n. 2.) ex sacra scriptura ostendimus.

3. Darius primus seu Hystaspis filius, edito, inter solis ortum, primo equi sui hinnitu, a regni processibus,

ribus, in regem electus , regnavit,
juxta Ptol. annos - - - - -

36

Hic in sacra scriptura, Esth. 1, 1.
insignitur , communi regum Perse-
dis nomine, אַחֲשָׁוֵרֹשׁ *Ahaswerus*,
h.e. *Possessor hereditarius*, ex שְׁמָן
pro נָהָר *capere, possidere*, per al-
ternationem literarum ejusdem orga-
ni, et ex שׁ *pro יְרֻשׁ retinere*,
jure hereditario tenere ; sicut וְלֹךְ *et*
וְלֹךְ *pro יְלֹךְ et גִּלְעָד proles*, Genes.
11, 30. et 2 Sam. 6, 23. a radice
וְלֹךְ *pro יְלֹךְ gignere, parere*.

Ahaswerum itaque, non esse no-
men proprium , unius alicujus regis,
sicut multi falso opinantur, sed esse
nomēh appellativum , etiam hinc li-
quet, quia non solum Cyaxares pri-
mus, Astyagis, juxta Herodotum in
Clio, pater, qui Nihivēn cum Nabu-
chodonosore expugnavit, nuncupatur
Ahaswerus, Tob. c. 14. versu ultimo,
sed etiam Astyages , pater Cyaxaris
secundi, seu Darii Medi , (sive hic
sit ejus filius *legitimus*, sive *natura-*
lis, sive *adoptivus*, sitem hanc non
facimus nostram, hoc tantummodo
monēmus , quod Astyages , regno

H 2 suo

suo metuendi nullam causam sufficientem habuisset, si Darium Medum, regni hæredem non constituissest,) appellatur *Ahaswerus*, Dan. 9, 1. Xerxes Darii Hystapidis filius, vocatur quoque *Ahaswerus*, Esr. 4, 6. Hebræi enim externos magnosque principes, præsertim vero præpotentes Medorum et Persarum reges, κατ' ἐξοχὴν seu per excellentiam vominare solebant *Ahasweros*, sicut olim Aegyptiorum veterum *Pharaos*, recentiorum vero post Alexandrum Magnum, *Ptolomæus*, commune fuit nomen, et hodie Imperatorum romanorum cognomen est *Augustus* et *Cæsar*, ac in Russorum imperio, usitatissimum *Car.*, *Tzar*.

Quisnam autem, ex ipsis *Ahasweris*, fuerit Estheræ maritus, inter viros eruditos, non convenit. Certe, pater Darii Medi, esse non potuit: is enim erat solum rex Medorum, cum Estheræ maritus esset simul Medorum et Persarum monarcha, et regnaret ab India, usque ad Aethiopiam, per 127. provincias, Esth. 1, 1. 3. Nec Cambyses, Cyri filius,

filius, is fuit, ut quidam falso opiniati sunt: hunc enim non amplius octo annis regnasse, testatur canon Ptolomæi, Estheræ autem maritum, anno imperii sui decimo tertio, Mardochæum exaltasse, docet sacer canon, Esth. 10, 3. coll. cap. 3, 7. Sic quoque nec Xerxes Estheram in matrimonium ducere potuit: nam *anno septimo Abasweri*, Estheræ, tanquam regina, ad regem, qui Susis pacate et tranquille vitam traducebat, *in domum ejus assunta est.* Esth. 2, 16. Xerxes vero septimo imperii sui anno, secundum historiam exoticam, irrequieto et terribili bello, quod Græcis intulit, occupatus fuit, quo certe tempore non potuit rei uxoriæ operam dare. Denique neque Artaxerxes primus, seu Longimanus, totis imperii sui annis, Judæorum hostis infensissimus, Est. 4, 24. esse potuit ille Ahaswerus, qui mira benignitatis, in Judæos edidit documenta, Esth. 8.

Fuit ergo is Darius primus, seu Hystaspis filius: hic enim teste Her-

H 3 rodoto

herodo Lib. III. conjugem habuit *Atoſſam* appellatam, quod nomen cum tribuatur ipsi Estheræ, in sacris literis, Esth. 2, 7. hebraice expressum חַרְסָה *Hadassa*, quasi *Myrtuſſa*, חַרְסָה namque Hebræis est *Myrtus*, Neh. 8, 15. omissa tantum, ab Herodoto, consonante *H.* quam Græci non habent, et facta insuper literæ ſ. pro *d.* alternatione, in linguis orientalibus uſitatissima, res evidens est, Darium hunc, et non alium quendam, Estheræ fuisse maritum.

Nec obſtar, quod Herodotus addat, *Atoſſam* fuisse Cyri filiam; Hadassa enim seu Estheræ, ob invidiā, quam Judæi, a cunctis gentibus, ſuſtinere cogebantur, ſe eſſe Judæam, quantum potuit celavit, ideo *nec genus ſuum, nec populum ſuum indicavit*, Esth. 2. 20. præterea rex eam p̄a omnibus aliis uxori-bus dilexit, Esth. 2, 17. hinc exte-ris data eſt occasio coniectandi, eam eſſe magni monarchæ, et quidem ipſius Cyri, filiam.

Hujus itaque Darii totis 36. an-nis, meliorem res Judæorum nactæ ſunt

sunt sortem, et templi stru^tura non parum prosegit, ut supra (§. XXXVII. 2.) ex sacris literis demonstravimus.

4. Xerxes Darii Hystaspidis, ex Atossa seu Esther conjugae, (n. 3.) filius, secundo genitus, Artabazani fratri primo genito, patre adhuc privato et nondum regnante, nato antelatus, imperavit juxta Ptol. annos - - - - - 21

Hostes quidem Iudeorum, principio regni ejus, scriperunt accusations contra habitatores Iudeæ et Hierosolymæ, quod edificant urbem rebellam et malam, murosque (ejus) perficiant, compositis fundamentis, Efr. 4, 6. et 12. sed ob pristinam indulgentiam Darii patris, et propensiorem in Iudeos voluntatem Atossæ matris, prioribus sex annis, istæ accusationes sunt neglectæ, reliquis autem quindecim annis Xerxis, graeca expeditione impliciti, prohibita est urbis et templi structura.

5. Artaxerxes primus, seu Longimanus, propter dextram, sinistra

longiorem, ita dictus, Xerxis filius regnavit, secundum Can. Ptol. an. -

41

Totis bis regni ejus annis, cessavit structura domus Dei, quæ erat Hierosolymæ; et fuit impedita, usque ad annum secundum, regnū Darii regis Persicis. Esr. 4, 24. conf. §. XXXVIII. n. 2.

6. Darius secundus seu Nothus, Artaxerxis primi, ex pellice, filius, regnavit, juxta Ptolomæi Canonem, annos in universum novendecim, et quidem solus imperavit annos reliquos sex, cum Arsica filio suo primogenito, quem regem constituit, licet mater Parysatis, Cyrum juniores, ad regnum promovere tentaret, et ratione satis speciosa niteretur, qua Xerxes olim usus fuerat, Arsicam se privato, regnanti Cyrum Dario peperisse; verum adduci non potuit pater in sententiam ejus, sed Arsicas ætate prior est rex constitutus ac Artaxerxes transnomi-natus.

13

Quod autem Darius Artaxerxem socium et collegam regni habuerit,
testa-

testatur sacra scriptura, Esr. 6, 14.
 his verbis: *Itaque edificarunt et perfecerunt (domum Dei,) ex mandato Dei Israelis פָּרֹשׁ וְרִרּוֹשׁ גַּמְطֻעַם שְׂתִּיאָה סְלָקָה וְפָרָסָה* et ex mandato Cyri, et Darii, et Artaxerxis, regis Persicis.

Ubi, uti per accentus hebraicos *Tebhir*, et *Sakepb*, et *Tiphcha*, studio tres reges distinguuntur, ne aliquis temere putaret, Cyrum etiam Darium dici, aut Darium cognominari Artaxerxem; sic cum ibidem dicatur, *domum Dei edificatam et perfectam esse etiam ex mandato Darii, et Artaxerxis, supra vero (§.XXXVII.)* a nobis demonstratum sit, structuram templi, sub Dario Notho, ab anno regiminis ejus secundo, usque ad sextum, fuisse absolutam, evidenterissimum est, quod hic Darius, Artaxerxem Mnemonem, ex cuius quoque mandato, *domus Dei edificata et perfecta est*, regni collegam habuerit, et per consequens solus annos novendecim non imperaverit.

Nihilominus, si quis velit istos omnes, a primo monarchiae Cyri,

H 5 usque

usque ad sextum Darii Nothi, colligere annos, deprehendet hic totidem intercalaris cum ædificationis 49. tum inhibitionis 70. in universum 119. annos accurate effluxisse, quot supra (§. XXXVII. 2.) ex sanctis literis fuse demonstravimus. Jam si hi, secundum sacram et profanam historiam, finiuntur anno Darii Nothi sexto, ab eodem quoque secundi, 70. hebdomadarum intervalli anni 434. incipient oportet; hoc enim in more positum est, ut, ubi una Epochæ definit, ibi altera immediate incipiat, ut supra (§. XXXVIII. n. 3.) evicimus.

7. Artaxerxes secundus, seu Mnemon, propter excellentiorem memoriam, sic dictus, Darii Nothi, ex Parysatide, filius, imperavit, juxta Diodorum Siculum, annos -

43

Equidem Ptolomæus tribuit ipsi annos regiminis quadraginta et sex, sed nulla, inter istos, magnæ alias fidei et auctoritatis, scriptores, erit discrepantia, et facile hoc modo conciliari poterunt, si statuerimus, hunc

Arta-

Artaxerxem, qui vixit 94. annos, in universum regnasse annis quadraginta novem: tres enim et sex, supra quadraginta, faciunt novem, ita, ut sex annos cum patre Dario, (n. 6.) 43. autem solus imperaverit.

Sub ejus gloriose regimine, ecclesiā Judæorum per Esram, et Politiam eorum per Nehemiam fuisse instauratam, supra (§. XXXII. n. 3. β) monuimus.

8. Ochus, Artaxerxis Maemonis filius natu minimus, qui fratribus suis Arsame et Ariaspe, malis artibus, sublatis, regnum obtinuit, regnavit, juxta Ptolomæi canonem, annos - 21

9. Arostus seu Arses, Ochi filius, regnavit tantum, juxta Ptol. annos - 2 Hic a Bagoa, Ochi eunicho et belli Duce, uti legitime rex constitutus, sic scelerate, ab eodem, cum omni sua prole, extinctus est. Atque ita sublata est familia ac posteritas, Darii Hystaspidis, mascula, solo adhuc, ex Arsame, superstite Codomanno, qui post mortem Arosti, rex a populo, opera quoque Bagoæ, creatus est.

10. Da-

10. Darius tertius, seu Codomanus, Arsami filius, et Artaxerxis Mnemonis nepos, regnavit, juxta Ptol. annos

Hic, Bagoæ opera, ad regnum evenitus, ab eodem, paulo post veneno petitus, scelus in auctorem retorsit, et hanc regiæ familij strigem, suffulit.

Post hæc, audita Philippi, Duciis Macedoniæ, morte, de bello, in Macedoniam, proferendo consilia agitans, et Alexandri adolescentiam contemnens, exercitum, ex omni Asia et plurimis Europæ locis, colligit. Verum Alexander viginti annorum, Dux totius Græciæ, unani-mi tandem Græcorum consensu et suffragiis, constitutus, ipsum præ-venit, et bello eum aggressus, tribus ingentibus præliis, ad Granicum, Issam, et Gaugamelam debellavit. Darius vinctus ad superiores regni Persici provincias profugit exercitum reparaturus, sed facta conspiratione a Besso Bactrianorum Satrapa, nefando scelere, multis vulneribus ab eodem confossum, in solitudine expiravit,

et

et sic finem quoque monarchiæ perficæ fecit, foresque Græcorum imperio aperuit.

11. Alexander primus, Philippi Ducus Macedoniæ filius, imperavit, secundum canonem Ptolomæi, annos

8

Ejus ac reliquorum successorum res gestas, silentio prætermittimus, quippe quæ facili negotio ex aliis scriptoribus peti poterunt. Hic tantum illorum nomina et annos regiminis, ex aureo canone Claudii Ptolomæi, qui anno Domini 140. sub Antonino Pio, Alexandriæ flouruit, indicabimus.

12. Philippus Aridaeus regnavit an.

7

13. Alexander secundus seu Ægus

12

14. Ptolomæus Lagus seu Soter -

20

15. Ptolomæus Philadelphus -

38

16. Ptolom. Evergetes primus -

25

17. Ptolom. Philopator - -

17

18. Ptolom Epiphanes - -

24

19. Ptolom. Philometor - -

35

20. Ptolom. Evergetes II. alias

Physcon - - -

29

21. Ptolom. Soter, alias Lathyrus

36

22. Die-

22. Dionysius, alias Ptolomeus Auletæ, Lathyri ex pellice filius	29
23. Cleopatra, Dionysii filia fratru major	22
24. Augustus, a morte Cleopatræ-	43
25. Tiberius regnavit in universum annos viginti duos, demptis autem inde tribus annis, quibus adhuc post mortem Christi imperavit, remanent	19

Summa annorum 560

Quandoquidem supra (§. XXXI. XXXII. 3. XXXVI. 2.) monuimus, excidium Hierosolymæ ac totius reipublicæ judaicæ, 38. annis post excisionem Messiac evenisse, operæ pretium est, istos annos ex sacra pariter ac profona historia hic quoque demonstrare. Nemo, ut spero, facile inficias ibit, inter varios Messiac, in sacra scriptura, typos, etiam נשבור botrum, haud postremum fuisse. *Iste quum a duobus בפט in lignea palanga pendens, ad totum coetum filiorum Israelis, in desertum deportatus esset, proclulerunt isti famam malam, etiam de ipsa terra Canaan;* Numer. 13; 23. 26. et 32.

Jam ab eo tempore, quo ingratii Judæi botrum hunc, cum ipsa terra Canaan, spreverant,

verant, supputat Moses, וְשָׁמַנְהָה שְׁנִינָה שְׁלֵטִים triginta et octo annos, quibus exactis, confecta est בֶּל־חַזֹּור tota illa progenies, Deut. 2, 14. Istos vero 38. annos, casu Mosen annotasse, temere existimandum non est, cum totidem revera annos, a morte Christi, ad reipublicæ judaicæ interitum, effluxisse, ex historia profana constet. Ut ergo magna hic est temporum harmonia, sic ingens quoque est antitypi cum suo typo convinentia.

Certe Christus Dominus est botrus ille a coelesti Canaah oriundus, I Cor. 15, 47. Hic a duobus magnis, Veteris et Novi Testamenti, Prophetis, ac Evangelii Praeconibus, Mose et Johanne Baptista, ad rotam ecclesiam judaicam, ac universam gentem humanam, in lignea crucis pertica, ut antidotum, adversus serpantis infernalis morbum, in mundi hujus desertum deportatur, Num. 21, 9. Joh. 3, 14. 15. et ibidem ut agnus Dei, qui tollit peccata mundi, monstratur, Joh. 1, 29.

Hunc, qui impiis Judæis scandalum est, postquam ingrata gens sprevit, et malam de ipso famam protulit, merito eadem, justo Dei judicio, post decursum 38. annorum, detestabilis peccati sui poenas luit.

Istos

Istos nunc annos, a morte Christi, ad Hierosolymæ et totius reipublicæ judaicæ interitum, elapsos, ex Imperatorum Romanorum annis, hoc modo demonstramus:

Tiberius Cæsar, post Christi mortem, quam hic, anno imperii ejus decimo nono (§. XL. n. 4.) pro nobis subivit, regnavit ann.	- - -	3
Caligula imperavit, ann.	- -	4
Claudius, ann.	- - -	14
Nero, ann.	- - - -	14
Galba menses	- 6	
Otho menses	- 2	
Vitellius menses	- 8	
Hi collecti conficiunt annum et quatuor menses.	- - - -	1
Flavius Vespasianus regnavit quidem in universum annos decem, sed excidium Hierosolymæ, per exercitum Romanum sub Tito Vespasiano, accidit anno imperii illius	- -	2
Summa annorum	38	

§. XL.

Hactenus non tantum ex sacra (§. XXX.) sed etiam ex profana (§. XXXIX.) historia evicimus, quod a primo monarchiæ Cyri anno,

anno, quo finita est captivitas babylonica, usque ad annum imperii Tiberii decimum nonum, quo Christus Dominus mortuus est, effluxerint anni 560. Jam si hi addantur anno Mundi 3474. quo captivitas babylonica cessavit, (§. XXII.) erunt a creatione universi, usque ad mortem Christi, anni 4034. (§. XXIX.)

Cum autem Christus Dominus, anno ætatis suæ tricesimo, quo olim sacerdotes typici munere suo fungi cœperunt, Num. 4, 30. baptizatus fuerit, Luc. 3, 23. et ministerium Evangelii, in persona sua, altera dimidia, ultimæ hebdomadæ, parte, seu annis tribus et dimidio, (§. XXXII. 3. γ. 6.) secundum prophetiam angelicam obierit, Dan. 9, 27. totidemque ministerii sui annos, ipse Dominus, aliquanto apertius per parabolam de ficu, fructum in ea per tres annos frustra quærens, etiam, uno anno in vinea, relinquenda, expresserit, Luc. 13, 7. 8. præterea cum quatuor, post baptismum suum, Paschata celebraverit, nempe primum, quo ejecit e templo vendentes et ementes, Joh. 2, 13. secundum, quo vellebant discipuli spicas, Luc. 6, 1. ubi vocatur *Sabbathum*

bathum dicitur quatuor primum a secunda Paschatis die, a qua septem hebdomadae, ad Pentecosten usque, numerandas erant, Lev. 23, 15. tertium, ante quod proxime evenit historia de quinque panibus, Joh. 2, 4. coll. Matth. 14. Marc. 6. et Luc. 9. quartum et ultimum, Matth. 26. Marc. 10. Luc. 18. et Joh. 11. adeoque tres annos et dimidium, in ministerio, exegerit; cumque istud ministerii quadriennium inchoatum, in morte Christi tempore verno, seu 15. mensis Nisan, quo festum Paschatis celebrabatur, Lev. 23, 6. desierit; promptum est cuilibet colligere, cuinam mundi anno, mensi, et dici salutiferam Christi nativitatem adscribamus. Si enim a condito mundo, usque ad mortem Christi, elapsi sunt, ut jam demonstravimus, anni 4034. ablatis inde 34 annis vita Christi inchoatis, quos etiam hic evicimus, incidit Natalis Christi, in annum mundi completum 4000, diem 15. mensis autumnalis Tifri, quo festum Tabernaculorum celebrabatur, Lev. 23, 34.

Hic itaque est annus ille faustus, patribus omnibus desideratus, quo Deus nostri

stri misertus, effudit divitias bonitatis suæ, missio et exhibito filio suo, Messia Domino nostro, secundum promissiones, quarum impletionem divina voluntas in hunc usque annum distulerat.

Istud est tempus, quod veteres Judæi, juxta antiquam traditionem, in Tractatu Sanhedrin cap. XI. conservatam, initio dierum Messiacæ præfiniverunt. Quæ traditio, quanquam in genere, finem mundi, post certos millenarios, constituit, in specie tamen ejus diem et horam, soli Deo cognitam non determinat, ac proinde efflato Christi, Matth. 24, 36. non repugnat. Illa enim id complexu suo continebat: *Mundum sex mille annos duraturum, nempe שְׁנִי אַלְפִים תָּחִמָּה bis mille annos sub stupenda solitudine, seu ante legem, שְׁנִי אַלְפִים תָּזְרִחָה bis mille sub lege, שְׁנִי אַלְפִים רֶסִ' מִשְׁרִיחָה bis mille sub diebus Messiae.*

Unde etiam in novo Testamento, hocce Messiacæ tempus, vocatur, i Joh. 2, 18. ἡ τελείωσις τῆς ἀρχῆς ultima (scil. τῇ κόσμῳ mundi vs. 17.) hora, habito respectu, ad tres diei partes, matutinam, meridianam, et vespertinam.

Harum prima mundi parte seu hora, locutus est Deus, in ecclesiæ suæ pueritiae, per Patriarchas; media, in ecclesiæ juventa, per Prophetas; ultima; in virili jam ecclesiæ ætate, seu ἐπ' ἡμέραν τῶν ἡμερῶν τέτων ultimis diebus hisce, locutus est nobis per Filium, Hebr. 1, 1. Nam postquam venit τὸ πλήρωμα τῆς χρόνου completio temporis, i. e. completum (scil. 4000 annorum) tempus, misit Deus Filiū suū, natum ex muliere, factūm legi subjectum, ut eos, qui legi erant subjecti, redimeret, ut adoptionem in filios acciperemus, Gal. 4, 4. 5.

Sicut autem ingenti Dei beneficio, certa numeratio annorum, a primis mundi incunabulis, usque ad excisionem Messiacæ, traditur in veteri Testamento, ita omnino factum est divinitus, ut in novo Testamento; annus 15. Tiberii Cæsaris a S. Luca annotaretur, et cum anno ætatis Christi 30 copularetur, siquidem inde certo constat, quoque anno monarchia quartæ seu romanæ, Christus dominus natus, et pro nobis morteus fuerit. - Etenim ex historia evangelica liquet, Christum Dominum, imperante Cæsare Augusto,

esse natum, Luc. 2, 1. et 15. Tiberii Cæsar is anno, qui fuit tricesimus ætatis Christi, baptizatum, Luc. 3, 1. et 23. subtrahis imperii Tiberii annis 15 a 30, remanent 15 ætatis Christi anni currentes, his denique demitis ab annis ætatis Augusti 76. tot enim hic vixerat annos, relinquuntur 61. Quia vero Augustus 23. Septembris, Christus autem 15. mensis Tifri, qui est pars nostri Septembris et Octobris, natus fuit, pater Christum Dominum, anno ætatis Augusti 62. ineunte, et imperii ejus a primo consulatu, quem 22. Septembris, pridie sui natalis, exente anno ætatis vicesimo, inivit, 41. completo, et 42. ineunte, quod etiam vetusti Scriptores ecclesiastici Epiphanius et Orosius tradiderunt, ab Actiaca autem Victoria, quam 2. Septembris, triginta duos annos natus, reportavit, 30. ineunte, Bethlehemæ natum esse, et quidem die 15. mensis autumnalis Tifri, quod vel inde liquet:

I. Quia isto die, festum Tabernaculorum, a Judæis quotannis celebrabatur, Lev. 23, 34. Tria namque festa solennia,

quibus omnis mas, tribus vicibus, ante conspectum Domini cumparere tenebatur, instituit Deus, nempe festum Paschatis, festum Pentecostes, et festum Tabernaculum, Deut. 16, 1. 16.

Ut autem Pascha significabat Christi cœni agni Deli, qui tollit peccata mundi, immolationem, Joh. 1, 29. et 1 Cor. 5, 7. Pentecoste largam donorum Spiritus sancti e cœlo, ad propagandam datam, a Christo, novam Evangelii legem, effusione, Actor. 1, 8. et cap. 2, 1. 4. Sic σκηνοπηγία seu festum Tabernaculorum, adumbrabat ejus, in tabernaculo carnis humanæ, habitationem. Hinc dicit Johannes Evangelista: ὁ λόγος sermo illus, (scil. hypostaticus seu personalis) σὰρξ ἐγένετο caro factus est, καὶ ἐσκήνωσεν ἡμῖν et in tabernaculo (scil. hujus carnis) egit inter nos, Joh. 1, 14. a themate σκηνῶ in tabernaculo ago, habito, quod est a σκηνὴ tabernaculum, tentorium; et hoc a σκιᾳ umbra; quasi umbraculum, utrumque vero descendit ab hebræo Τεῦθι τugurium, Ps. 76, 3. a radice Τεῦθι texere, tegere, operire.

Quo-

Quo ergo mense et die, festum Tabernaculorum, ceu typus Nativitatis Christi, celebrabatur, eodem quoque mense et die, nempe 15. Tisri, ipsa Christi nativitas, seu antitypus et res significata evenierit, necesse est.

2. Quia ea nocte, qua Christus Dominus Bethlehemæ est natus, erant pastores in eadem regione ἀγραυλίτες in agro stabulantes, et agentes vigilias noctis super gregem suum, Luc. 2, 8.

Jam ex veterum Judeorum institutis, quæ in Tract. Schabbath fol. 45. Betzali fol. 40. Taanith fol. 6. et Nedarim, fol. 63. sunt consignata, constat: *Pastores in Iudea greges et armenta sua, oriente vere, circa tempus Paschatis, in eremos sive loca campestria, egisse, ea ibi, per totam astatem, in qua nunquam pluebat, sed ros gelidus, arva ac prata ubertim rigabat, pavisse, iisque interdiu ac noctu in צְרִיפִין tuguriolis quibusdam, ad hunc finem compositis, invigilasse; ingruente vero hieme, ad pluviam primam, quæ die tertia mensis Marcheswan incipiebat, domum cum gregibus suis redisse.*

Quod si ergo pastores, jacti mense Marcheswan, qui partem habuit cum nostro Octobri et Novembri, cogebantur, cum gregibus et armentis, domum redire, certe non potuerunt illi; mense brumali, qualis erat December, in campis degere.

Quoniam vero ipsi tunc ἡσαν ἀγρεαυλῆται erant in agro stabulantes, i. e. (per periphrasin conjugationum apud Hebræos et Græcos usitatissimam) in agro stabulabant, a themate ἀγρειαλέων in agro stabulib, quod est compositum ex ἀγρὸς ager, et αὐλὴ caula, stabulum; oporebat non mense hiemali, ut vulgo traditur; sed autumnali Tistri, qui mensem Marcheswan, pluviam demittere solitum, proxime præcedit, Christi nativitatem, et quidem eo ipso die, quo festum Tabernaculorum celebrari solebat (n. 1.) evenisse.

3. Quia mense sexto, postquam Elisabetha, e Zacharia Sacerdote ex classe Abiæ, impletis diebus ministri ejus, Johannem conceperat, conceptio Christi, ab Angelo Gabriele, Mar-

riae

rie Virgini annuntiata est, Luc. I, 26.
36. 38.

Cum vero Zacharias, pater Johannis Baptistarum, non auctoritate summus Pontifex, sed iherosolima Sacerdos ex classe Abiae fuerit, Luc. I, 5. adeoque non in Sancto Sanctorum, cum illato simul intra velum sanguine, quod uno solius anni die, nempe expiationis, fieri licebat, Lev. 16, 12. et 15. sed in templo quotidianum mane et vespere, juxta legem, Exod. 30, 7. suffitum tantum, nulla illati intra velum sanguinis mentione facta, adoleverit, et quidem in ordine sua classis, Luc. I, 8. et 9. erant enim 24 classes sacerdotum, per vices ministrantium, in templo, ut duae familie, uni mensi constitutae fuerint, 1 Chron. 24, 6. Abiae autem posteritati et familie, classis in ministerio ecclesiastico octava, sorte obtigerit, 1 Chron. 24, 10. oportet, classem octavam Abiae, incidisse in mensem quartum, Tammus dictum, qui partem nostri Junii et Julii constituit; nam prima classis incipiebat a mense primo ecclesiastico Nisan seu Abibh dicto, Exod. 13, 4. a quo functiones sacre et festa numerabantur, Exod.

I 5

12, 2.

12, 2. Unde etiam in Tractatu Rosch Ha-schana cap. 1. sic scribitur: **פֶּתַחְרָב בְּנֵי סִן** רַאשׁ חַשְׁנָה לְמִלְכִים וּלְרָגְלִים *prima die Nisan*, *incipit annus regiminis Regum, et Ecclesiasticus.*

Jam ab isto mense Tammus, quo et ministerium Zachariæ impletum, et paulo post conceptio Johannis facta est, Luc. 1, 23. et 24. mensis sextus, quo conceptio Christi Domini, Mariæ Virgini est annunciatæ, Luc. 1, 26. et 36. erit Tebheth; qui partem nostri Decembri et Januarii comprehendit. Quod si igitur sexto isto mense Christus Dominus, ex Spiritu sancto in utero benedictæ Virginis Mariæ conceptus est, certe ab hinc, et tertio mense Nisan, qui est pars nostri Martii et Aprilis, Johannes Baptista in lucem edictus, et nono mense Tisri, ejusque die 15. quo festum Tabernaculorum celebrabatur, (n. 1.) Christus natus fuerit, necesse est.

4. Quia ut agnus paschalis, prima die festi vesperi, (Judæi enim a vespera diem inchoabant) seu 15, mensis Nisan comedebatur, Exod. 12, 8. sic Christus quoque, ut

ut esset cibus spiritualis, instituta propterea ab ipso, post esum agni paschalis, sacra cœna, Matth. 26, 26. 27. 28. prima die festi, Luc. 23, 17. seu 15. Nisan crucifixus, Luc. 23, 33. et circa vesperam, pro salute generis humani, mortuus est, Luc. 23, 46. Si itaque dies hic, fuit dies festi, certe Pascha a Judæis jam comedebatur; nam dies ille, qui post esum Paschæ sequebatur, fuit festum Azymorum, juxta legem, Lev. 23, 5. 6. Igitur dies iste, quo Pascha incebat, non fuit festum, sed festi dies fuit illa dies, sub cuius initium vesperi Pascha comedebatur, et sub cuius finem hora vespertina nona, Christus quoque mortuus est, Matth. 27, 46. et 50. Unde typus et antitypus eodem ipso die concurrerunt; typus circa initium diei, quem a vespera solent etiamnum Judæi inchoare, et antitypus seu veritas significata, circa finem ejusdem diei. Hinc etiam in Tract. Sanhedrin fol. 43. sic scribitur: **בְּעַרְבֵּה הַפָּסַח** ad vesperam Paschatis, i. e. festi paschalis, (פֶּסַח) Pesach enim sive Pascha, non tantum apud Rabbinos, sed etiam apud sacros, veteris et novi Testamenti, Scriptores, sumitur (a) pro agno

agnœ paschali, Exod. 12, 21. et Matth. 26, 17. (b) pro sacrificio paschali, Deut. 16, 2. et Joh. 18, 28. (c) pro festo paschali, 2 Chron. 35, 1. et Luc. 22, 1.)

תְּלִאָוָהָגַן לִרְשָׁר suspendunt Jesum.

Qualis concursus Paschatis et mortis Christi, eadem ipsa die, est profecto admirandus. Immo eadem ipsa die 15. Nisan, post esum agni paschalis, gens israelitica fuit liberata ex servitute ægyptiaca, Exod. 12, 42. et Num. 33, 3. eadem quoque die 15. Nisan, postquam Christus crucifixus et mortuus est, gens humana ex servitute diabolica est liberata. Unde etiam in Tract. Rosch Haschana cap. 1. extat hæc antiqua ac memoratu digna traditio: **בְּנֵי סֶן בְּגַאֲלִי** in mense Nisan liberati sunt; (scil. patres nostri ex Ægypto) **בְּנֵי סֶן עֲתִירָה לְגַאֲוָל** in eodem mense Nisan, nos quoque liberabimur, et quidem, ut alibi additur: **בְּחַמְשָׁה עַשֶּׂר פּוֹמְרוֹת הַפְּשִׁיחָה** die decimo quinto, in dictus Messiae.

Istam antiquam traditionem licet Judæi sumant de temporaria et corporali per Messiam liberatione, nihil tamen minus videtur

detur illa innuere, quod liberatio Iudeorum ex Aegypto, sit certa demonstratio et documentum futuræ spiritualis per Messiam liberationis, quæ consistit in *expienda iniquitate, et adducenda justitia æterna,* Dan. 9, 24. Eam autem in cruce fuisse peradīam et consummatam, testatur ipse Iesus pendens in cruce Dominus, quando dixit: *consummatum est,* Joh. 19, 30. Morte ergo Domini nostri Iesu Christi consummata sunt et completa omnia, quæ ad nostram attinebant spiritualem liberationem et æternam salutem.

Quoniam igitur Christus Dominus die 15. mensis verni Nisan, quo festum Paschatis celebrari solebat, Lev. 23, 6. mortuus est, ut jam demonstravimus; certe hinc retro numeratis sex mensibus, sive anno dimidio, deprehendetur dies 15. mensis autumnalis Tisri, quo festum Tabernaculorum celebrabatur, Lev. 23, 34. Unde ita retro sumtis ac repetitis integris triginta tribus ætatis Christi annis, prodibit idem dies 15. mensis autumnalis Tisri, quo Christus natus fuerit, necesse est.

Cum

Cum vero, hoc mense autumnali, desinant et incipiunt ætatis Christi anni, oportet eodem quoque mense Christum Dominum baptizatum fuisse, alioqui tres annos et dimidium, quos supra demonstravimus, in ministerio suo, Dominus non exegisset.

Christus enim baptizatus fuit anno ætatis suæ tricesimo exeunte, quod innuit, non tantum particula ὥστε círciter, Luc. 3, 23. Ubi ita legitur: *Ipse autem Jesus erat ὥστε ἑτῶν τριάκοντα círciter annorum triginta, ἀλέχομενος scil. τῆς διακονίας incipiens ministerium, ὃν cum esset (ώς ἐν μίζετον οὐδὲ λωσθό) ut existimabatur filius Josephi) filius Heli, etc. filius Adami, filius Dei, vs. 38.* Sed etiam hæc notabilis, statim post baptismum Christi, circumstantia, quam S. Marcus cap, 1, 12. ahnotavit his verbis: *Et statim spiritus eum emisit eis τὴν ἄγημον in desertum.* Jam autem ex Lev. 16, 10. constat, hircum emissarium et expiatorium, cui peccata populi imponebantur, die expiationis, quæ decimo Tisri fieri solebat, Lev. 23, 27. **הַמְּפִרְבָּת** *in desertum emissum fuisse.* Ut ergo antitypus suo typo accurate et exqui-

quisite responderet, oportuit Christi baptismum, ejusque emissionem in desertum, quo *peccata nostra ipse pertulit in corpore suo*, *1 Petr. 2, 24.* eadem ipsa die obtigisse. Quo enim die res typica agitabatur, eodem quoque die res significata evenierit, necesse est. Quod si igitur die decimo Tisri, Christus Dominus fuit baptizatus, oportet baptismum Christi contigisse anno ætatis suæ tricesimo exente; nam a die decimo, ad decimum quinque Tisri, quo Christus Dominus erat natus, ut jam evicimus, paucissimi supersunt dies.

Jam si istis triginta ætatis Christi annis, quos S. Lucas cum decimo quinto Tiberii Cæsaris copulat, *cap. 3, 1.* addantur quatuor ministerii anni inchoati, patebit Christum Dominum, anno et imperii Tiberii decimo nono, et ætatis suæ tricesimo quarto currente, *propter delicta nostra morti traditum esse*, et *propter justitiam nostram surrexisse*, *Rom. 4, 25.* ac in coelum ascendisse. Unde ad ultimum vivorum ac mortuorum judicium certo est redditus, suosque, qui in hac misericordiarum valle,
ubi

ubi fortuna non omnibus est una, variis
adversitatibus et afflictionibus premuntur,
attamen ipso juvante non supprimuntur;
tandem in coelestem Patris sui domum,
ubi sunt multæ mansiones, est assumpturus;
cui, una cum Patre et Spiritu Sancto,
sit laus honos et gloria, in secula
sempiterna, Amen.

BIBLIOTECA DE MONTSERRAT

13020100004153

BIBLIOTECA
DE
MONTSERRAT

Armari XCIV B

Prestatge 12 M

47

